

UNIVERZITA PARDUBICE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Hooligans: Třetí poločas

Bakalářská práce

Pardubice 2013

Nesvačilová Adéla

UNIVERSITY OF PARDUBICE
FACULTY OF ARTS AND PHILOSOPHY

Hooligans: The Third half - life

Bachelor's work

Pardubice 2013

Nesvačilová Adéla

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. Mg.A. Tomáši Petráňovi, Ph.D. za cenné rady, konstruktivní připomínky a za čas věnovaný mé práci.

Anotace

NESVAČILOVÁ, Adéla. *Hooligans: Třetí poločas*.

Filozofická fakulta Univerzity Pardubice, 2013. Bakalářská práce.

Práce se v teoretické části zabývá vymezením fotbalových hooligans od fotbalových diváků a fotbalových fanoušků. Dále shrnuje specifika typická pro fotbalové chuligány na stadionu i mimo něj, politizaci fotbalových chuligánů a chování jedince uvnitř skupiny a vně. Další část je zaměřena na vývoj fotbalového násilí v České republice, popisuje současnou a minulou scénu fotbalového násilí a aktivity s ní spojené, zejména pak střet neboli třetí poločas, který je nejdůležitější součástí chuligánské scény v České republice a ve světě vůbec.

Praktická část je věnována kvalitativnímu výzkumu chování a jednání fotbalových chuligánů fotbalových klubů Slavia Praha a Sparta Praha a jejich pohledu na současnou Hooligans scénu v České republice a pohledu na sebe samé jako na chuligány.

Tato práce se zabývá problematikou Hooligans právě z pohledu chuligánů samotných a příčinou vzniku tohoto fenoménu.

Klíčová slova: fotbaloví chuligáni, Slavia Hooligans, Třetí poločas – střet, idea fotbalového chuligána

Abstract

Nesvačilová, Adéla. Hooligans: The third half -life. Faculty of Arts and Philosophy of University of Pardubice, 2013, Bachelor's work.

Working with the theoretical part deals with the definition of hooligans from football's spectators and football's fans. Further the working summarize specifics of typical hooligans at the stadion and outside, the politicization of hooligans and the behavior of individuals within the group and outside. Another part is focused on the development of football's violence in the Czech Republic and describe the current and past football's scene of violence and activities associated with it, especially the part describe the conflict or the third half-life, which is the most important part of the hooligans' scene in the Czech Republic and the whole world. The practical part is devoted to qualitative research of action and behavior of hooligans of football club Slavia Prague and Sparta Prague and their view of the current Hooligans scene in the Czech Republic and looking at themselves as hooligans.

This working deals with the issue from the perspective of Hooligans and their view of the current fans scene.

Keywords: hooligans, Slavia Hooligans, Third half-life - conflict, the idea of a hooligan

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Adéla Nesvačilová**
Osobní číslo: **H09110**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Hooligans**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Výzkum se týká fotbalových fanoušků patřících do Slávistického klubu, rozdíl v chování v civilním životě a v chování na fotbalových zápasech klubu, co je vede v danou chvíli k chuligánství a jak mohou v danou chvíli tolerovat rozdíl ve vyznání (neonacisté x anarchisté).

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Beyer, D. Fotbalové násilí: Subkultura hooligans. Brno, Masarykova univerzita, 2002. Bonney, N., Hepworth, M. (eds.). Football, violence and social identity. London, Routledge, 1994. Danics, Štefan. Extremismus. Praha, Police history 2002. Fiala a kol. Politický extremismus a radikalismus v ČR. Brno, Masarykova univerzita. Finn, G. P. T. Football violence. A societa psychological perspective. In: Giulianotti. Charvát, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, portál 2007. Chmelík, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha, Armex 2000. Jerábek, J. Hooligans ? násilí na fotbalových stadionech. Brno, Masarykova Univerzita, 2009. King, M, Knight, M. Hoolifan ? 30 let násilí. Edinburg, Mainstream Publishing, 1999. Kotlán, Pavel. Demokracie ve stínu. Ostrava, Institut vzdělávání Sokrates 2003. Krejčová, V. Osobnostní charakteristiky fotbalových chuligánu. Brno, Masarykova Univerzita, 2009. Kropotkin, Petr. Anarchistická etika. Olomouc, Votobia 2000. Kurowská, L. Sociologické faktory ovlivňující volbu politické strany. Univerzita Pardubice, 2008. Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M. Fotbaloví chuligáni ? Evropská dimenze subkultury. Brno, Barrister & Principal, 2004. Nikl, J., Volevecký, P. : Divácké násilí, Praha, Policejní akademie ČR v Praze, 2007. Smejkal, V. Násilí na stadionech. Brno, Masarykova Univerzita, 2007. Zahuta, M. Trestná činnost návštěvníku sportovních utkání. Brno, Masarykova Univerzita, 2009. Zdráhal, T. Fotbalové chuligánství. Olomouc, Univerzita Palackého, 2010.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. MgA. Tomáš Petrář, Ph.D.

Katedra sociálních věd

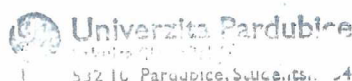
Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2012**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Zbyněk Andriš, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Obsah

Úvod.....	11
Metodologie.....	16
1. ZÁKLADNÍ POJMY VYMEZUJÍCÍ SUBKULTURU (FENOMÉN) HOOLIGANS.....	18
2. TYPOLOGIE FOTBLOVÝCH CHULIGÁNŮ, ULTRAS, FANOUŠKŮ A DIVÁKŮ	19
2.1 FOTBALOVÍ DIVÁCI	19
2.2 FOTBALOVÍ FANOUŠCI	19
2.3 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI.....	20
3. POLITICKÁ PROFILACE FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	21
3.1 XENOFOBIE.....	22
3.2 RASISMUS.....	22
3.3 ANTISEMITISMUS.....	22
4. VZNIK A VÝVOJ HOOLIGANS.....	23
5. SMYSL A DŮVODY VZNIKU FOTBALOVÝCH HOOLIGANS SKUPIN.....	24
6. STRUKTURA A ORGANIZACE CHULIGÁNSKÝCH SKUPIN.....	25
7. FOTBALOVÍ CHULIGÁNI V ČESKÉ REPUBLICE	26
7.1 PROJEVY CHULIGÁNŮ NA ČESKÉ FANS SCÉNĚ	27
7.2 PSYCHOLOGICKÉ A SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKY FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ	29
7.3 PROJEVY HROMADNÉHO CHOVÁNÍ.....	32
7.4 SLAVIA HOOLIGANS	33
8. TŘETÍ POLOČAS NEBOLI STŘET.....	34
8.1 KOMUNIKACE FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ	35
8.2 ULTRA PRODUKCE.....	37
8.3 INTERAKCE MEZI CHULIGÁNSKÝMI SKUPINAMI.....	38
8.4 IDEÁLNÍ PODOBA STŘETU	39
8.5 STŘETY SLAVIA HOOLIGANS S JINÝMI CHULIGÁNSKÝMI SKUPINAMI.....	41
9. POLICEJNÍ OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ NA STADIONECH.....	49
ZÁVĚR.....	51
Seznam použité literatury	54
Seznam příloh:	57

ÚVOD

V bakalářské práci jsem provedla několik změn, a to v názvu bakalářské práce a ve filmové části, z důvodu nespolupráce fotbalových hooligans. Film prý může narušit jejich stávající stav a může prozradit jejich skutečnou identitu před Policií ČR a musí být chráněn před tlakem a nenávisť ostatních skupin chuligánů. Zvolila jsem tedy metodu nestrukturovaného rozhovoru a pozorování, na jejichž základě vznikla tato práce bez filmové části a pokusila jsem se zachytit chování a jednání chuligánů v různých situacích, alespoň v písemné formě.

V současné době jsou fotbaloví chuligáni chápáni a líčeni masmédií a širokou veřejností jako výtržníci, kteří zapříčinili odliv fanoušků a diváků z fotbalových stadionů a úpadku fotbalového klání jako rodinného sportu bez ohledu na správné uchopení a posouzení situace. Už jen fakt, že majoritní společnost zaměňuje pojmy fotbalového fandovství a chuligánství, poukazuje na to, jak je společnost vůči tomuto fenoménu zaslepená, nevnímá a neřeší rozdíly mezi chuligány a fotbalovými fanoušky jednotlivých fotbalových klubů. Právě tento zjednodušený pohled majoritní společnosti na daný sociální problém a celou fotbalovou scénu, která je nedílnou součástí fotbalového násilí, které pohltilo celou Evropu a rozšířilo se až do Jižní Ameriky, zapříčinilo negativní pohled na fotbalové fanoušky v České republice a ve světě vůbec. Kdo jsou tedy fotbaloví chuligáni, jakou mají motivaci být hooligan, v jakých souvislostech vnímají násilí, které je základní součástí jejich subkultury, jak interpretují své chování a aktivity na politické a fotbalové scéně? Mnoho autorů a sociologů se snaží fotbalové chuligány vymezit jako subkulturu se specifickými sociálními znaky, myšlením, jednáním a sociálními faktory, které zapříčinily vzniku těchto skupin. Na hooligans jako subkulturu nemůžeme pohlížet jako na homogenní skupinu, zobecňovat a zjednodušovat její chování a jednání jako to udělalo mnoho nejen českých, ale i zahraničních sociologů. Důležitým aspektem k pochopení a uchopení daného problému, je pochopit, jak na sebe nahlízejí samotní členové Hooligans. Jakou roli připisují samotnému násilí na fotbalových stadionech a mezi jednotlivými skupinami, které je základní součástí jejich subkultury, co považují za ideál v různých činnostech svého působení, a zda vůbec můžeme najít napříč těmito skupinami takovéto znaky chování a idejí, které by pomohly identifikovat určitý ideál fotbalových chuligánů. Cílem této práce je najít příčinu a

pochopit chování a jednání fotbalových chuligánů na domácí fotbalové scéně bez rozdílu politického vyznání a vzdělání. Ve vědeckých publikacích se ve většině případů snaží najít řešení tohoto problému nikoliv jeho příčinu a pohnutky dané sociální skupiny. Většina publikací popisuje chuligány jako jedince ze sociálně slabších vrstev, nižších společenských tříd a nízkým stupněm vzdělání, avšak tyto informace jsou zavádějící, slouží pouze k zařazení chuligánů do dané subkultury, kterou by definovaly specifické znaky chování a jednání, které by tuto subkulturu vymezily vůči jiným subkulturám.

Na fotbalové chuligánství společnost pohlíží jako na deviantní chování spojené s násilím, loupežnými přepadeními, xenofobií, rasismem a antisemitismem (Smolík, 2003).

Avšak uchopení fenoménu fotbalového chuligánství a fans scény nejen v České republice je velmi složité a zjednodušující soudy sociologů a autorů publikací zabývající se touto problematikou, jsou zavádějící a tvoří iluzorní pohled konzumního diváka a majoritní společnosti na danou problematiku. Ke svému výzkumu jsem použila nejen publikace sociologů a jejich definice a termíny, ale hlavně články a příspěvky, které nechávají promluvit samotné chuligány prezentující jejich jednání přímo v subkultuře a ve fotbalovém prostředí v opozici k dominantnímu obrazu vytvořeném masmédií pro širší veřejnost. Před vstupem do terénu jsem přečetla mnoho publikací, které uvádím i v použité literatuře v závěru práce, avšak cituji a parafrázuji jen některé z důvodu posouzení situace na české fans scéně, kdy tyto texty jsou stěžejním materiálem, které mohu citovat ve své práci. Zbylé publikace sloužily jako materiál pro vytvoření obrazu chuligánské scény v České republice a Evropě. Většina těchto textů je zavádějících, právě z důvodu potřeby uchopit fotbalové chuligány jako ucelenou subkulturu s danými pravidly a charakteristikami. Použila jsem jen takovou literaturu, která je schopna interpretovat a definovat fotbalové chuligány, pohybující se na současné fans scéně bez zbytečných potřeb vymezit subkulturu \Hooligans jako jednolitou skupinu lidí, se stejnými sociálními a psychologickými znaky chování a jednání.

Texty chuligánů vyznívají spíše jako oslava nebo obrana jich samotných. Nejvyššího rozkvětu dosáhla chuligánská scéna v 80. a 90. letech minulého století, kdy mezi jednotlivými skupinami existovala nenávist a nevraživost podmíněna jak

politickým vyznáním, tak společenskou třídou, společenskými statusy a rolemi. Násilí a střety mezi chuligány nebyly tolik organizované, jednotlivé koalice neboli družby a komunikace mezi skupinami nebyly tolik propracované, střet mezi fans skupinami se konal většinou na fotbalových stadionech, veřejných prostranstvích, vlcích a hospodách, často to byly bitky s různými nástroji a zbraněmi, pravidla střetu nebyla předem určena. Toto chování doprovázela vlna vandalismu, loupežných přepadení, xenofobie, rasismu a antisemitismu, které vyvolávalo vlnu pohoršení, strachu a odporu v dané společnosti, jejíž morální a právní normy toto chování odsuzovalo, nikoliv postihovalo. Z této doby je i několik případů úmrtí mezi chuligány, neúmyslného zabití přihlížejícího nebo náhodného diváka chování hooligans skupin. Toto vše vedlo k úpadku fotbalu jako rodinného sportu. V dnešní době jsou střety mezi chuligány dobře organizované, s přísnými nepsanými pravidly a komunikací, na které je fans scéna, dalo by se říci zcela závislá. Komunikace je nedílnou součástí subkultury Hooligans, díky které se mohou organizovat střety chuligánů, vznikat koalice, ať už na domácí půdě, tak i na půdě evropské. Střety neboli bitky jsou domlouvány často mimo čas zápasu a mimo stadiony, aby se zabránilo vpádu veřejných činitelů. Na fotbalových kláních ve většině případů dochází k mírným potyčkám, zastrašování soupeře, posměchu a provokaci, které vyvolávají agresi protivníka a jakési zadostiučinění. Toto chování je jaká si předehra před již předem naplánovaným střetem, který, jak už jsem zmínila, se koná mimo fotbalové klání. Často také dochází k ničení veřejného prostranství, jako je fotbalový stadion a okolí. Mnoho chuligánů dodržuje zásadu neničit veřejný a osobní majetek, prý to nevystihuje ideál chuligána, jsou ale i výjimky, které vandalismus a ničení veřejného či osobního majetku mají ve svém repertoáru, ve své sestavě. Chuligáni se míru vandalismu snaží omezit jen na fotbalové stadiony, kde dochází k vytrhávání sedaček, házení světlic, láhví a püllitrů s pivem na hřiště. V tomto okamžiku zasahuje Policie České republiky, aby zabránila další devastaci prostředí a střetu mezi skupinami chuligánů, jeden z důvodů, proč se organizované střety přesouvají do odlehlých ulic měst a nádraží. K tomuto chování a výtržnostem na fotbalových stadionech se snaží zabránit i Českomoravský fotbalový svaz v čele s předsedou Ivanem Haškem, který fans scénu odsuzuje a dodává, že toto chování vrhá špatné světlo na celý fotbal. V roce 2009 bylo zavedeno opatření proti fotbalovému chuligánství, které zřídilo právě ČMFS ve spolupráci s Ministerstvem

vnitřní a to zvláště expertní komisí proti extremismu projevujícím se na stadionech. Jakýkoliv projev rasismu a extremismu na fotbalových stadionech bude postihováno a sankcionováno, tak jak požaduje Evropská unie, UEFA a FIFA.

Komise má hlavně preventivní úkoly, úzce spolupracuje s nejvyššími představiteli policie a snaží se zabraňovat nežádoucím jevům objevujícím se na stadionech. Aktivity komise jsou pro zlepšení spolupráce Policie ČR a sportovních klubů při přípravě a realizaci bezpečnostních opatření při fotbalových zápasech a informování policie ČR i svazů o současných evropských trendech, zvyšování bezpečnosti na stadionech a prevence diváckého násilí (bariéry, oplocení, účinná kontrola davu, např.: kamerové systémy). (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

Tyto metody se ukázaly jako neúčinné již při jejich vzniku. Je sice pravda, že střety chuligánů se posunuly mimo stadion, díky zátahům Policie ČR, avšak projevy chuligánství, rasismu, šovinismu a vandalismu se ze stadiónů nepodařilo eliminovat. Spousta chuligánů se na stadion dostane přes vstupní turnikety s kapucí na hlavě, zbraně ve formě láhví a zápalných světlic se většinou také podaří pronést. Pokud jsou však tyto zbraně u vstupu na stadion pořadatelem přeci jen zabaveny, fungují jako zbraně vytrhané lavičky a sedačky z hlediště, které jsou pro účel střetu, který je následně Policií ČR rozeznán. Dalším opatřením proti fotbalovému chuligánství a vandalismu je doprovod chuligánů Policií ČR na stadion po celou cestu z nádraží (veřejných prostranství) až na fotbalový stadion, aby nedocházelo ke střetu zneprátených chuligánských skupin již po cestě na fotbalové utkání a nedocházelo k napadání a obtěžování veřejnosti. Klid na stadionech zajišťuje pořadatel a organizátor utkání, policie je vždy připravena na případnou pomoc mimo stadion. Tyto postupy jsou zaštitěny Ministerstvem vnitra ČR a Radou Evropské unie, která vytvořila směrnice Rady Evropské unie č. 2002/348/JHA, která se týká bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodní dimenzí. Na jejím základě měl každý stát zřídit Národní informační bod, jenž by sloužil jako přímý centrální kontrolní bod pro výměnu relevantních informací (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

Tato směrnice se snaží zamezit vzniku koalic mezi chuligánskými skupinami z celé Evropy při evropských šampionátech. Řešení problému fotbalového násilí nejsou opatření vydané Evropskou radou a Ministerstvem vnitra České republiky, protože

se na daný problém dívají jako na deviantní chování spojené s nižší třídou, s nižším vzděláním a sociálním statutem. Nevnímají a nehledají příčinu vzniku tohoto problému, který vznikl jako protest proti vládnoucím třídám v Anglii v 60. letech minulého století v dělnické třídě, kde jediným povyražením byl fotbal, alkohol a násilí s ním spojené a hlavně vývoje tohoto fenoménu, kdy subkultura Hooligans vzniká v návaznosti na hnutí skinheads, jejich hudbu, styl oblékání a politické vyznání té doby, na formování fotbalového chuligánství od jeho vzniku až po současnost, kdy vzniká jakýsi sport ve sportu, kdy hnací silou a základním principem je násilí, prestiž s tím spojená a v neposlední řadě politika a rozvrstvení společnosti, které mělo na hnutí Hooligans největší vliv při jeho vzniku.

V posledních letech zájem o toto téma výrazně vzrostl, vzniklo mnoho prací promováných sociálních psychologů a sociologů, v kterých se fotbalové chuligánství snaží vymezit jako sociální jev, kde hnací a základní silou je násilí mezi fans skupinami a společností, dále pak zejména sociální šovinismus a rasismus. Tito sociologové vychází z předpokladu, že daná subkultura se skládá z jedinců se specifickými znaky, jako jsou nižší vzdělání, nízký sociální status, potřeba dokázat si svou maskulinitu, stejné politické vyznání a další aspekty tvořící tuto subkulturu. Tuto typologii by bylo možné aplikovat v 90. letech 20. století a na počátku 21. století, kdy komunikace mezi jednotlivými chuligánskými skupinami v České republice nebyla tolik organizovaná, kdy šlo ve střetu hlavně o agresi, nenávist a vymezení vůči ostatním skupinám neboli bandám a o protispolečenské postoje. V současnosti je komunikace chuligánů propracovaná, ve střetu jde hlavně o ideu uskutečnění, vítězství, choreografie provokací a fandovství je propracovanější, střet je vždy domluven dopředu s přesně určenými pravidly boje. Mým cílem je získat ucelený obraz o soudobých chuligánech v České republice, jejich idejích a potřebě být fans, nikoliv z vnějšku, jak je popisuje a vnímá majoritní společnost, ale z pohledu chuligánů samotných.

MEDITOLOGIE

Pro svůj výzkum jsem použila kvalitativní a srovnávací metodu výzkumu sběru dat, nikoliv kvantitativní, která je závislá na velkém množství respondentů a slouží k ověření nebo zamítnutí již existujících hypotéz a teorií. V mém výzkumu nejde o určení a vymezení fotbalového chuligánství jako subkultury s typickými znaky, ale jde o uchopení domény v chování chuligánů a hlavního aspektu, který chuligánskou scénu vymezuje od ostatních subjektů stojících v ně této subkultury. Touto doménou chování je tzv. střet neboli třetí poločas, který se snažím zachytit z hlediska kvality nikoliv z hlediska kvantity. Pro svůj výzkum jsem použila bezpočet webových stránek, videí přímo z realizovaných střetů, magazínů vydávanými přímo fotbalovými chuligány a diskuzních fór, kde se chuligáni vymezují vůči ostatnímu chápání fans scény a vyjadřují své názory a pochybení vůči chování jedinců a skupin na chuligánské scéně a také přímou realizaci střetu, domluveného či spontánního. Mými respondenty pro výzkum jsou členové skupiny chuligánů patřící k hool's fotbalového klubu SK Slavia Praha. Skupinu tvoří šest členů, kteří nechybí na jediném výjezdu chuligánů Slavia Hooligans. Respondenty, jsem poprvé zkontaktovala přes sociální síť Facebook, kde mají své profily. Kontakt jsem získala přes jednoho známého, který se s fotbalovými chuligány fotbalového klubu Slavia Praha dobře zná, z důvodu spolupráce na společenských aktivitách mimo dění na fans scéně. S respondenty jsem se setkávala pravidelně v hospodě „Staré kino“ v Praze v průběhu jednoho roku každý druhý víkend, kdy jsem s nimi dělala rozhovory a získávala informace z dění na fans scéně, ale i z jejich osobních životů. Dále pak na fotbalových stadionech při utkáních a výjezdech fotbalového klubu Slavia Praha. Pro práci v terénu jsem použila také metodu objektivace a zúčastněného pozorování, které je součástí kvalitativního výzkumu, a který se snaží o vnitřní pohled na zkoumané jevy, strukturovaného a polostrukturovaného rozhovoru, pro uchopení a pochopení ideje toho být chuligán, jakou mají motivaci být hooligan a jak vnímají násilí, které je prostoupeno celou fans scénou. Data, která jsem získala, během svého výzkumu se značně liší od teoretického rámce daného problému. Některé teorie vymezující chuligánskou subkulturu vystihují, jiné naopak. Problémem těchto rozdílů, jsou fakta a data sesbíraná v různých obdobích od počátku chuligánské scény až po současnost, kdy se značně změnilo i vnímání a

postoje fotbalových chuligánů a realizace střetů a pravidla s tím související. Strukturované a polostrukturované rozhovory jsem použila pro získání informací o jejich motivaci být chuligánem a částečně k získání metod dorozumění se mezi sebou. Zúčastněné pozorování jsem aplikovala po celou dobu výzkumu, ke kódování hool's chování při střetu a ultra produkci, nejdůležitějším aspektům vymezující subkulturu hooligans. Tento metodologický přístup mi umožnil získat informace o všech formách střetů a komunikaci nezbytné pro realizaci všech typů střetů, o nenávisti mezi zneprátenými skupinami chuligánů, o družbě s jinými skupinami, které tvoří tzv. koalice, kdy se do těchto koalic sdružují a kdy naopak, koalic na mezinárodní úrovni. Co znamená ideál a antiideál střetu a dne chuligána, co považují za férové jednání a co naopak, jaká jsou nepsaná pravidla prostoupená celou subkulturou, kterými se řídí všichni členové dané subkultury. Existují, jak jsem již zmínila, diskuzní fóra, na kterých chuligáni vyjadřují svůj souhlas nebo nesouhlas s fungováním celé fans scény, domlouvají pravidla střetů, reagují na chování jednotlivých členů a skupin, morálku a motivaci chuligánů. Ve své práci se snažím o pravdivou a objektivní interpretaci sociálního chování chuligánů z jejich pohledu, bez vnějších příčin a aspektů ovlivňujících mé a obecné smýšlení o této subkultuře jako o násilnících a vandalech ohrožující zdraví a majetek nezainteresované společnosti stojící mimo fans scénu. Obecné zásady, které jsem dodržovala, při realizaci výzkumu jsou výběry vhodných výzkumných metod, abych neohrozila účastníky výzkumu, jejich kulturní hodnoty a prostředí, ve kterém se pohybují. Teoretický rámec výzkumu, jsem použila jako srovnávací metodu analýz a hypotéz, které vznikaly po celou dobu existence subkultury Hooligans s mou prací a získaných dat z výzkumu, které se v určitých aspektech uchopení daného problému značně rozcházejí, z důvodů použití jiných aplikovatelných výzkumných metod a doby, v které dané publikace a výzkumy vznikaly. Nejdůležitějším rámcem výzkumu jsou právě webové stránky a diskuzní fóra chuligánů, které teoretikové a sociologové publikací psaných na přelomu 21. století neměli v takové míře k dispozici. Nedostali se k jádru problému, ve většině případů stáli vně subkultury, nikoliv uvnitř a zachytili chování hooligans jako nezúčastnění pozorovatelé a na problém nahlíželi z pohledu majoritní společnosti, nikoliv z pohledu chuligána. Výjimkou jsou deníky samotných chuligánů a magazínu Rexter vydávaného v České republice, který se snaží zachytit problematiku

jakýchkoliv extremistických tendencí a chování, levicově a pravicově orientovaných, z kterých jsem čerpala poznatky pro srovnání mnou sesbíraných dat.

1. ZÁKLADNÍ POJMY VYMEZUJÍCÍ SUBKULTURU (FENOMÉN) HOOLIGANS

Fenomén Hooligans začal vznikat v 60. letech 20. století ve Velké Británii a rozšířil se postupně po celé Evropě i Americe. Veřejnosti je zprostředkováván především masmédií jako vandalismus a výtržnosti fotbalových fanoušků doprovázejících své fotbalové kluby po celé České republice, a kterým se zabývá mnoho odborníků z různých oborů jako je sociologie, kulturní antropologie, sociální psychologie, sociální pedagogika, politologie a další. (Mareš, 2004)

Fotbalové chuligánství je pojem používaný pro popis sociálních či antisociálních aktivit na fotbalových stadiónech spojené s násilím, xenofobií, rasismem a antisemitismem. Britští sociologové a sociální psychologové tento fenomén pojmenovali jako Football hooliganism.

Martin King však termín Hooligan zpochybňuje z důvodu jeho významu, tento pojem popisuje chuligána – dítě, které čmárá sprejem v podchodech a rozbíjí telefonní budky, popisuje mnoho různých typů lidí na rozdíl od označení Hoolifan, jako příběhů obyčejných lidí, které se předávají jen ústně a často upadnou v zapomnění, příznivce fotbalu a chování s tím spojené, rivality mezi milovníky fotbalu jednotlivých fotbalových klubů, které nemají s vandalismem a s lidmi označenými jako vandalové nic společného - fan jako fanoušek nebo milovník.

Pojmem Hooligans se v dnešní době označují radikální fanoušci jednotlivých fotbalových klubů, kteří se organizují za účelem střetů a výtržností na fotbalových utkáních. Tyto skupiny jsou spojovány s dalšími negativními jevy, jako jsou xenofobie, rasismus, různé formy organizovaného zločinu, antisemitismus a nacionální šovinismus, které se projevují i mimo stadiony. (Smolík 2001)

Koalice neboli družby = společenství a organizace chuligánských skupin jednotlivých fotbalových klubů na domácí i zahraniční scéně proti znepráteným chuligánským klubům.

Smlouva o neútočení neboli smír = domluva dvou a více chuligánských skupin o neútočení.

Dalšími označeními chuligánů na české fotbalové scéně jsou hools a fans – podle fans scény, scény milovníků a fanoušků fotbalu bez vymezení a rozdílů mezi chuligány i fotbalovými fanoušky fotbalových klubů z důvodu sehrané choreografie na fotbalových stadionech.

2. TYPOLOGIE FOTBLOVÝCH CHULIGÁNŮ, ULTRAS, FANOUŠKŮ A DIVÁKŮ

Aby člověk dokázal rozlišit fotbalového chuligána od ostatních osob fotbalového klání, je třeba prvotně rozlišit mezi chuligány a skupinami *Ultras* fotbalových klubů. Laická veřejnost tyto dva pojmy zaměňuje nebo je považuje za stejné. *Hooligans* jsou skupiny, které organizují na stadionech i mimo ně násilné střety, kdežto *Ultras* jsou skupiny, které organizují choreografii fanouškovského fandění klubu a s násilím na stadionech i mimo ně nemají nic společného (mají své webové stránky, diskusní fóra, znaky, oblečení stejně jako hooligans, proto dochází k označování těchto skupin za fotbalové chuligány, ale nepáchají trestnou činnost). Toto rozlišení je podstatné pro typologii jednotlivých skupin při fotbalových utkáních. Typickými skupinami na fotbalových utkáních jsou: fotbaloví diváci, fotbaloví fanoušci a fotbaloví chuligáni.

2.1 FOTBALOVÍ DIVÁCI

Fotbalového diváka je možno charakterizovat jako pasivního pozorovatele hry, který není ovlivněn rivalitou obou týmů. Zajímá ho podívání na zápas a výsledek zápasu, nezajímá ho jen fotbal, ale i jiné sporty, neztotožňuje se s klubem, nenosí jeho symboly. Zápas většinou sleduje pasivně, zprostředkovaně díky nejrůznějším médiím (televize, rádio, noviny). (Beyer,2002)

2.2 FOTBALOVÍ FANOUŠCI

Fotbalový fanoušek kopané je na rozdíl od diváka vázán prostřednictvím oblíbeného fotbalového klubu či fotbalového hráče. Identifikuje se s mužstvem, tudíž má jistá očekávání k průběhu nebo konci zápasu. Fotbal je většinou jediný oblíbený sport fanouška. Svou identifikaci s fotbalovým klubem vymezují

oblečením, jako jsou např.: šály, repliky dresů oblíbeného klubu, trička, kšiltovka, atd. Fandovství je založeno na faktu, že při fotbalových zápasech vzniká určitý druh rivality, přičemž se jednotliví fanoušci jednoho určitého klubu stávají skupinou s vlastní identitou a brání se proti těm, kteří ji narušují, tedy proti fanouškům soupeře. Charakteristické pro fanoušky je dělení na „MY“ a „ONI“. (Beyer, 2002)

2.3 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI

Kdežto fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách tvořených většinou mladými militantně orientovanými jedinci, kteří přicházejí na stadiony či do jejich okolí za primárním cílem a to, vyvolat střet s jinými obdobnými skupinami soupeřova týmu. Tyto skupiny mají vlastní názvy, kterými se vymezují proti ostatním skupinám nebo neorganizovaným skupinám jako jsou např. právě fanoušci fotbalového klubu. Většina z těchto skupin jsou dobře organizované a nesjednocují se jen kvůli fotbalovému klubovému rivalství a nenávisti k jiným nepřátelským hooligans skupinám, ale i kvůli politickým, rasovým, náboženským, národnostním, regionálním nebo sociálním motivům. Svoji totožnost fotbaloví chuligáni prezentují streetwearovým oblečením, šálami se značkami svého klubu, dále vlastními webovými stránkami a diskusními fóry na internetu. Fotbalová utkání jsou pro hooligans často místa pro rasistické, antisemitské a nacionálně šovinistické projevy. Fotbalové chuligány lze rozčlenit podle různých kritérií: podle způsobu chuligánského jednání, chuligánských útoků (terče jejich napadání), sociálních rolí a politizace skupin. Jednání hooligans na stadionech jsou různá, od verbálního napadení, rasistických (nadávky hráčům tmavé pleti nebo fanouškům a divákům, užívání rasistických hesel, užívání jmen známých rasistů, nacistických a neonacistických symbolů implicitně obsahující rasistické prvky) a antisemitských tendencí až po brachiální násilí (proti fanouškům jiného fotbalového klubu, proti hráčům, ale i vlastním hráčům, organizátorům, rozhodčím, jiným hooligans, policii, trenérům,...) dále pak vandalismus (vniknutí a házení předmětů na hrací plochu, házení dýmovnic a ničení prostředí okolo stadionu a na stadionu (vytrhávání sedadel ze země). Mimo stadion je tyto formy chuligánského jednání těžké klasifikovat, ale ve většině případů je to násilí proti nezúčastněným lidem v bitce, vandalismus, vykrádání benzínových pump, ničení cizího majetku, často to jsou i násilné neplánované nebo plánované střety na nádražích, v ulicích, v hospodách a barech, které jsou známé jako základny jiných chuligánských skupin. (Beyer, 2002)

3. POLITICKÁ PROFILACE FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Fotbalové chuligánství je z části zařaditelné do oblasti politického násilí a extremismu, protože „hlavní arénou“ fotbalového chuligánství je Evropa, kde existuje i nejrozvinutější politika proti tomuto fenoménu a nejdůkladnější akademický výzkum této problematiky. Toto Evropské dění ovlivňuje nejvíce situaci právě v České republice, kdy utkání v rámci evropských pohárů a kvalifikací na Mistrovství Evropy či Mistrovství světa ve fotbale mohou konfrontovat české občany s projevy různých evropských chuligánských skupin. Čeští chuligáni přejímají do svého chování znaky, které vymezují jiné evropské hooligans skupiny. (Mareš, Suchánek, Smolík, 2004: 6).

Politická profilace fotbalových chuligánů v České republice je různá, od pravicového extremismu až po levicový extremismus, kdy projevy pravicového extremismu vázaného na fotbalové chuligánství se projevují rasistickými útoky, hailováním a typickými znaky neonacismu. Spoustu těchto znaků chování a jednání získali hooligans od ultrapravicových skinheads, kdy docházelo k promíšení skinheadů a chuligánů na fotbalových stadionech. Avšak jen málo chuligánů se přiklonilo k propracovanějšímu pravicovějšímu extremismu, což se mohlo projevit ve výběru nepřátel, politicko-spoločenských úvahách (politická angažovanost a zájmy mimo stadion) apod. Poměrně časté byly a jsou hromadné projevy rasismu. Často vznikají i hooligans skupiny s anarchistickou ideologií, kdy nejde o fotbalová utkání nebo snad preferenci nějakého klubu, ale jde o vyřízení si „úctů“ s neonacisty a naopak, jde čistě jen o ideologické preference, které s fotbalem nemají nic společného, jen ideologicky zařadí jedince skupiny neboli gangu. Ssami chuligáni se za gang neoznačují, jedinci spolu nemají nic společného mimo doby střetu, nepovažují se za rodinu, fotbaloví chuligáni se scházejí jen za účelem střetu. Shromažďují se do velkých skupin jen za účelem realizace střetu, nikoliv z důvodu společenských aktivit, stejných zájmů nebo snad přátelství. Jednotlivé skupiny chuligánů považující se za hool's jednoho fotbalového klubu se respektují, nikoliv přátelí. Jde o kontakty mezi malými skupinami alias bandami, které utvářejí právě jednu velkou skupinu, která realizuje střety při i mimo fotbalová utkání.

Mareš uvádí: „*Fotbalové chuligánství lze také řadit pod pojmem kriminalita s extremistickým podtextem, která je definována jako násilí s extremistickým podtextem. Tím se rozumí jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty daného trestného činu nebo přestupku a jeho impulsem k útoku je apriorní nenávisť vyplývající příslušností adresáta k rase, náboženství, národnosti, třídě či jiné sociální skupině. Je třeba si však uvědomit, že projevy rasismu a dalšího násilí jako je xenofobie, antisemitismus, nejsou ve většině případů spojeny, s politickou preferencí jednotlivých chuligánů.*“ (Mareš, 2003:432)

Extrémní postoje (rasismus, xenofobie, antisemitismus) fotbalových chuligánů je možno považovat za projevy antisociálního chování nikoliv politické profilace a ideologického projevu.

3.1 XENOFOBIE

Xenofobie na fotbalových utkáních je zaměřena především na „jiné“ skupiny chuligánů (i ze zahraničí). Jedná se o stereotyp, na jehož základě jsou posuzovány skupiny ať již podle národnosti, náboženství, politických postojů, příslušnosti k etnické skupině, fotbalovému klubu či regionu (Jandourek, 2003).

3.2 RASISMUS

Rasismus je předsudek založený na postoji a víře v existenci vyšších, nadřazených a nižších, méněcenných ras, a zdůrazňování rasových znaků a rozdílů a z nich odvozených teorií o nadřazenosti či podřízenosti ras a z toho vyplývajících názorů o podřízenosti či likvidaci „nižších“ ras. Rasismus je založen na uvědomění si skupinové příslušnosti a odsouzení jiných skupin i jedinců (Jandourek, 2003)

3.3 ANTISEMITISMUS

Na fotbalových utkáních se objevují i prvky antisemitismu, které bychom mohli označit jako latentní, protože označení soupeřící skupiny za židy, je myšleno jako nadávka, která nehodnotí skupinu podle náboženství či rasové příslušnosti, ale je myšlena jako urážka jiné chuligánské skupiny. (Mareš, 2003)

Dávat do souvislosti fotbalové chuligánství a politický extremismus je nepřesné a zavádějící, jelikož by bylo chybné generalizovat všechny fotbalové chuligány jako pravicové nebo levicové extremisty. (Mareš, 2003)

Z dat, mého terénního výzkumu je patrné, že chuligáni dávají přednost před identitou ideologickou identitě chuligánské, dalo by se říci, že preferují apolitičnost

před politickým vymezením, přesto lze usuzovat na jistý význam politiky v subkultuře a hlavně v jednotlivých skupinách, které se sdružují podle politických preferencí, které však, jak jsem již zmínila, nejsou hlavním motivem být fans. Jde o vymezení identity a skupiny jednotlivých chuligánů vůči ostatním skupinám napříč celou subkulturou. Členové celé fans scény se snaží vymezit vůči stoupcům jistých hnutí a vyzívají tyto organizace, aby se distancovaly od ideologických hnutí nebo ať opustí fans scénu a svou ideologii si šíří jinak a nepletli se do věcí chuligánů. Často dochází k útokům hool's proti skupinám s extrémními ideologickými preferencemi, ať už pravicovými nebo levicovými, a také proti některým marginalizovaným skupinám, jako jsou prostitutky a další. Mezi chuligány je politické vymezení spíše bráno jako hra, která je užívána při ultra produkci při fotbalových zápasech na stadionech. To vše poukazuje na nadřazenost chuligánské identity před politickou.

„Jediným možným zobecněním ve vztahu k ideologii v subkultuře fotbalových chuligánů zřejmě je, že chuligáni k dehonestaci využívají mnoha dostupných možností, ať už jde o urážky s rasistickým, xenofobním nebo genderovým podtextem. Jejich volba se pak odvíjí od osobnosti konkrétních chuligánů, tak i od konkrétní situace a možné stereotypizace soupeře. Přestože, chuligáni jako jednu ze skupinových charakteristik uvádějí „stejně smýšlení“ či „stejně vyznání“, je tuto myšlenkovou schodu třeba vnímat výlučně v souvislosti s jejich vztahem k subkultuře specifické podobě interakce, tedy k preferování násilných střetů a s nimi souvisejících aktivit. Jisté zobecnění si můžeme dovolit, i pokud jde o negativní postoj chuligánů k policii, který je v subkultuře dominantní. Není ovšem možné domnívat se, že by chuligáni vykazovali shodné politické a ideologické reference.“ (Rexter 02/2007, ročník 5, číslo 2, měsíc 7, str. 3)

4. VZNIK A VÝVOJ HOOLIGANS

Slovo hooligans (v překladu chuligáni) vzniklo v 19. století v Londýně, podle irské imigrantské rodiny jménem Hooligan či Houlihan a pojem chuligánství se začal užívat pro označení kriminálního a výtržnického chování, proto se hodil pro vymezení některých negativních (asociálních nebo antisociálních) jevů spojených s fotbalem. Pojem byl později použit pro popis jakéhokoliv výtržnického a

kriminálního chování. Fotbal a chuligánství se propojilo v 60. letech, kdy bylo třeba pojmenovat nový jev na fotbalových stadionech zejména v Británii. Moderní chuligánství bylo utvářeno některými subkulturami té doby, nejtypičtější skupinou byli skinheads, od kterých fotbaloví fanoušci převzali nejen vizáž, ale i popěvky a chování. V ostatních evropských zemích bylo fotbalové násilí pozorováno až o deset let později. Vrcholem fotbalového násilí byla 80. léta 20. století, která byla charakteristická eskalací agrese, násilí při fotbalových zápasech, ale i před nimi a po nich (Mareš 2004).

Vzorem pro české hooligans, ale i jiné evropské skupiny jsou hooligans v Anglii, kde tato fotbalová „klání“ začala a později se rozšířila do celé Evropy, ale i Latinské Ameriky. Dalším faktorem ovlivňujícím chuligánkou scénu v celé Evropě je fakt, že se fotbalové chuligánství vyvíjelo jinak v západoevropských zemích a v zemích bývalého komunistického bloku. Toto pojetí je zvoleno s ohledem na odlišné politicko-sociální podmínky pro vznik fotbalového chuligánství, přestože v posledních letech se situace v celé Evropě standardizovala, případně se „kyvadlo brutality“ přesouvá do neklidných oblastí východní Evropy (Mareš, Suchánek, Smolík, 2004).

5. SMYSL A DŮVODY VZNIKU FOTBALOVÝCH HOOLIGANS SKUPIN

Smyslem fotbalových chuligánů obvykle nebývá klasické fandění svým klubům, respektive je toto fandění přeneseno do zcela jiných sfér, kdy „zápas“ v pojetí chuligánských skupin není samotné utkání, ale střet mezi skupinami a družbami chuligánů soupeřících sportovních týmů. Střet je často označován jako tzv. „Třetí poločas“ sportovního utkání. Může se stát, že jednotlivé hooligans skupiny ani na zápas nedorazí a své „utkání“ realizují zcela mimo čas sportovního klání. K dřívějším bitkám a výtržnostem přímo na stadionech se tak v poslední době přidaly smluvené srazy znepřátelených skupin, které se, především z důvodu utajení před policií, konají mimo stadion a paradoxně, tak vzniká jakýsi „sport“ ve sportu, ve kterém jsou soupeři předem domluveni nejen na místě, ale často i na počtu účastníků, formách boje (beze zbraní, bez dokopávání ležících rváčů atp.). Je pochopitelné, že veřejnost a policie vnímá činnost chuligánských skupin jako

vysoce rizikovou, ačkoli mnoho členů těchto skupin bere za protivníky čistě jen jiné skupiny a mezi „normálními“ fanoušky výtržnosti nevyvolává. (Mareš, Suchánek, Smolík 2004)

6. STRUKTURA A ORGANIZACE CHULIGÁNSKÝCH SKUPIN

Struktura chuligánských skupin se podobá ostatním pouličním gangům nebo jiným organizovaným skupinám prakticky čehokoliv. Mají jasně určené vedení (staří či zakládající členové gangu) společně s již nějakou dobu fungujícím jádrem, doplněné „nábořem“ mladých sympatizantů. Tak může skupina fungovat i několik let, neboť odcházející, či „vysloužilí“ členové jsou nahrazováni stále novými. Díky drobným názorovým rozporům, či jen kvůli tomu, z jakého prostředí vznikají, je obvyklé, že k jednomu klubu se hlásí hned několik chuligánských skupin, které spolu v drtivé většině spolupracují a navenek vystupují jako jeden celek „reprezentující“ svůj klub. Další možností je, že se spojí i dva různé celky z jiných sportovních klubů do tzv. „koalice“, a společně bojují proti třetí straně, která je reprezentována buď nenáviděným klubem, či jinou koalicí. Z fotbalového chuligánství se tak stal velký fenomén, jednotlivá uskupení mohou být vysoce organizována, mezi (i znepřátelenými) skupinami funguje jakási diplomacie, existují různé dohody o neútočení - smíry - nebo dokonce tzv. družby, často na mezinárodní úrovni (v České republice především s chuligány z Polska a Slovenska), kdy se družební kluby vzájemně podporují při rvačkách, vychází řada časopisů a magazínů, existuje nepřehledné množství internetových stránek, ať přímo jednotlivých skupin, či jen stránek na toto téma, jednotlivé tábory si sdělují reporty z proběhlých bitek a existuje i žebříček klubů na téma chuligánství. Ač se to může zdát paradoxní, existují i určitá nepsaná pravidla, která jen dokazují organizovanost a domluvu mezi skupinami namísto náhodného chuligánství. Jedná se především o chování před policií, vyznávání "fair-play" v boji, někteří chuligáni též považují za prohřešek napadání normálních fanoušků, útěk z boje či útěk před jeho zahájením. Fotbalové chuligánství je plné paradoxů, nejen díky nepsaným pravidlům mezi skupinami, ale i složením rváčů jednotlivých skupin, tj. mezi chuligány je mnoho

vzdělaných a úspěšných lidí a zároveň i plno těch, pro které jsou rvačky jediným životně důležitým cílem.

7. FOTBALOVÍ CHULIGÁNI V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice se veřejnost o fenomén fotbalového chuligánství začala zajímat až v 90. letech 20. století, velmi často se však stávalo a stává, že různé reportáže a články, které se snažily a snaží široké veřejnosti objasnit problém fotbalového chuligánství, byly psané pouze v touze po senzaci a nepřesné interpretaci bez hlubších znalostí problému. Nicméně faktem zůstává, že společnost, která začala s tímto fenoménem počítat, přispěla k tomu, že chuligáni začali být více postihováni za svoji činnost a začala být přijímána opatření, která zvedla procentuální úspěšnost ochrany fotbalových fanoušků. Problému chuligánství se věnovalo i několik dokumentů a dokonce i filmů, kromě známého filmu Green Street Hooligans to v poslední době byl především Non plus Ultras. Hooligans se stali novou subkulturou, se svou značkou oblečení, hudebními skupinami čistě se orientující na hooligans, svými vydávanými magazíny (football factory), webovými stránkami. Obecně se dá říci, že pro některé z hooliganů je chuligánství smyslem života, ve kterém už původní záminka - fotbal - nehraje žádnou roli. Za "jedničku" v pomyslném žebříčku českých hooligans se dlouhodobě považuje Baník Ostrava, následovaný Spartou a Brnem, silné tábory mají i Slavia a další klub ze Slezska Opava (Opava jako fotbalový klub spadá do druhé ligy, ale chuligánská skupina tohoto klubu se ujímá střetů a vítězů jako hooligans z první fotbalové ligy – Gambrinus ligy), což je dáno také tím, že právě čtyři z těchto pěti klubů má takzvanou "družbu" neboli přátelství se zahraničním klubem - u Baníku, Slavie a Opavy jsou to kluby z Polska (GKS Katowice, Górnik Wałbrzych, Śląsk Wrocław) a u Brna je to Slovan Bratislava, které je pravidelně podporují ve svých utkáních alias rvačkách. V ostatních klubech v České republice není již situace natolik vyhrcoaná jako u zmíněných klubů české fotbalové scény. (supporters.cz)

7.1 PROJEVY CHULIGÁNŮ NA ČESKÉ FANS SCÉNĚ

Čeští chuligáni, stejně tak jako chuligáni na scéně světového fotbalu se seskupují do větších a menších skupin vyznávající ve většině případů politický pravicový nebo levicový extremismus, ale jsou i skupiny, které se orientují apoliticky. Většina skupin se svou ideologií, tedy pokud nějakou mají, netají. Spousta jedinců patřících k subkultuře Hooligans fotbalu nefandí, nezajímá je, vyjímaje výsledků jednotlivých zápasů, kdy jejich „zápas“ je ovlivněn výsledkem fotbalového utkání. Jde o princip vítězů a poražených, nejen na fotbalovém stadionu. Stále častěji se stává, že jedinec zastupující některou hool's. skupinu určitého fotbalového klubu z české fotbalové scény fandí jinému fotbalovému klubu než svému domácímu, kterého jako chuligán zastupuje. Informace o střetu jednotlivé skupiny hooligans získávají těsně před zápasem, aby se o střetu nedozvěděl někdo další. Mezi chuligány panuje diskretnost, nikdo o ničem nemluví, je to z důvodu utajení aktivit skupin či koalic, do kterých se jednotlivé skupiny chuligánů fandící jednomu fotbalovému klubu sdružují. V terénu jsem byla mnohokrát svědkem řešení otázky co se stane s jedincem, který dává příliš najevo svou ideologii a své názory, které nejsou kompatibilní s majoritní společností, ale i jinými podobně smýšlejícími skupinami (to znamená chlubit se otevřeně svými výkony při násilných střetech a politických tendencích, které by mohly prozradit organizovaný střet nebo jiné aktivity chuligánů), pak jsou schopni členové jiné skupiny zakročit (bohužel nezůstává u výhružek, uvedu pár příkladů: znásilnění sestry jedince, výhružky v podobě pobodání psa jedince, pobodání samotného jedince, loupežné přepadení jeho rodiny a další výtržnosti). V těchto případech dochází k úmrtí jen ojedinelé, zneprátelené skupiny si dávají veliký pozor, aby nedošlo k zabití, i když nevraživost vůči jiným vymezujícím se skupinám nebo jedinci je velmi vysoká. V dnešní době v souvislosti s rozvojem moderních komunikačních prostředků (fotbaloví chuligáni mají své webové stránky diskusní fóra, časopisy, používají mobilní telefony) lze jen obtížně zabránit smluveným střetům mezi jednotlivými skupinami (tím jsou akceschopnější), to jim umožňuje si vybrat místo, kde se střet bude konat, aby předešli zásahu policie, dokud na ně někdo, díky jejich výtržnostem neupozorní. Stadiony jsou díky protichuligánské politice hlídány (spolupráce s EU). Typickou výzbrojí chuligánů jsou jejich pěsti, boxery, baseballové pálky, řetězy, nože, hřebíky, různé kotouče, železné tyče a klacky, ojedinelé pak střelné zbraně. Z genderového hlediska je to maskulinní „sport“, ale v dnešní době je i mnoho žen,

keré se chuligánství, ať už aktivně nebo pasivně věnují (mohou to být přítelkyně chuligánů, které natáčejí nebo se sami účastní násilných konfliktů). Avšak muži dávají dostatečně těmto ženám najevo, že v kotli (vyhraněné místo pro fotbalové fanoušky a chuligány na tribunách stadionu) nebo v jejich skupině nemají co dělat, jsou to oslabující články v násilných střetech, muži si tímto chováním dokazují svou maskulinitu, v ojedinělých případech bývá i sexuální podtext těchto konfliktů. Příčiny fotbalového chuligánství jsou psychologické (mikrouroveň), v tomto případě jde o nezkrotný temperament, agresi nebo poruchu osobnosti, dále pak sociální a sociálně-psychologické (makrouroveň), podle sociálně-psychologických příčin většina chuligánů pochází z nižších společenských vrstev, jsou nevzdělaní a mají špatné zaměstnání, vyhledávají nebezpečné a vzrušující situace a nevázaně hledají svou maskulinitu (Mareš, Suchánek, Smolík 2004).

S prvními dvěma případy nemohu souhlasit, mnoho jedinců patřící do skupin chuligánů jsou vzdělaní, mají vysokoškolské vzdělání, dobře placenou práci a pocházejí z vyšších vrstev, vyhledávají nebezpečí (je to pro ně adrenalinový sport, útěk z nudy běžného života) a chtějí si dokázat svou maskulinitu.

Další přístupy, které se snaží vysvětlit fotbalové chuligánství v České republice, ale i v Evropě a Americe vychází z koncepce Hooligans jako specifické subkultury, kdy jde o styl v souvislosti s obecně pozorovatelnými projevy aktivních fotbalových příznivců, jako jsou: shromažďování, organizování, sdílení specifických hodnot, názorů a sebe označení (sociální statut, role jedince ve skupině). (Beyer, 2002)

Důležitá je pro ně tedy skupinová identita a jednotlivé sociální role ve vlastní skupině chuligánů, ale i ve skupině, která se shromažďuje v kotli fotbalového klubu, pro jejich rozvíjející se alternativní kariéry (např.: opilec, organizátor, rváč, šašek, atd.). Pro pochopení těchto rolí, které mají jedinci jedné skupiny chuligánů mezi ostatními skupinami, je třeba využít koncepce malých sociálních skupin, kde hlavními znaky jsou integrita, strukturovanost, stabilita, soudružnost, aktivita, stálost, uzavřenost, intimita, homogenita, specifický hodnotový systém, skupinové cíle a uspokojení jednotlivých členů skupin. Tyto vzájemné závislosti mezi členy malé skupiny chuligánů se v kotli promítají v chování všech zúčastněných skupin chuligánů, kdy je existence společných hodnot, názorů, norem a chování podmínkou pro existenci a vznik veliké skupiny v rámci hool's jednoho

fotbalového klubu. Tím se utvářejí sociální role a statuty jedinců ve skupině v tzv. kotli – místo, kde se scházejí chuligáni a fanoušci určitého fotbalového klubu - stávající se právě z jednotlivých specifických chuligánských skupin, a to se projevuje např.: skandováním, popěvkami, urážkami (Mareš, 2003).

Chuligánství je tedy subkultura se značně specifickými normami a hodnotami, které se podstatně odlišují od norem a hodnot, které jsou všeobecně přijímány a uznávány majoritní společností. Jejich normy a pravidla platí i mimo stadion, závisle na jednotlivých skupinách chuligánů. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

Všechny tyto znaky jsou typické jak pro skupinu chuligánů, kterou jsem si vybrala pro svůj výzkum, tak i pro ostatní skupiny, s kterými jsem se dostala chtě i nechtě do styku při realizaci samotného výzkumu. Samozřejmě chování chuligánů se vyznačuje podobně, ale jde o to, rozeznat jestli se orientují ultrapravicově, ultralevicově nebo apoliticky, protože v některých znacích a charakteristikách se vymezují vůči jiným skupinám právě svou ideologií, tudíž rivalita mezi chuligány vyznávající anarchismus nebo neonacismus je o to vyšší, než mezi jednotlivými skupinami vyznávající jednu z těchto ideologií, dále je možné, že skupinu hool's jednoho fotbalového klubu tvoří apoliticky smýšlející jedinci i političtí vyznavači, ale vždy jediné pravicově nebo levicově orientovaní, vyznavači pravice a levice nejsou schopni koexistovat, ani co se týče fans scény, vždy jsou striktně odděleni a odmítají opačnou ideologii i uvnitř skupiny. Násilný střet se v takovéto situaci odehrává mezi skupinami hooligans jednoho fotbalového klubu se skupinami hooligans druhého fotbalového klubu). Takovéto skupiny mohou tvořit i 40 až 200 členů spojených chuligánských skupin zastupující jeden fotbalový klub.

7.2 PSYCHOLOGICKÉ A SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKY FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ

Charakteristickými znaky chování skupiny a davu se zabývá sociální psychologie, která se opírá o podobnostní znaky chování jedinců, tvořící danou skupinu. Osobnost člověka je podmíněna jak biologickými (dědičnými a vrozenými) determinanty, tak kulturními determinanty, které utvářejí a ovlivňují osobnost člověka, na jejichž základě se člověk sdružuje s jinými jedinci, podobného smýšlení a chování.

Jde tedy o povahu člověka, která je produktem interakce biologických a kulturních činitelů než výrazem jejich stálého střetávání, což znamená, že způsoby sociálního chování jsou druhově specifické a mají nepochybně vrozený základ. (Nakonečný, 2009)

Typickým charakteristickým osobnostním znakem fotbalových chuligánů je temperament podmiňující agresi, který se projevuje navenek násilím užitým proti jinému jedinci nebo skupině a touhou po projevu moci a dominance vyvolávající adrenalin. Toto jednání se označuje jako motivace morálního jednání. (Nakonečný, 2009)

„Agrese je vymezována jako chování s intencí uškodit.“ (Nakonečný, 2009:233)

Agrese existuje dvojí: agrese vzteklá, která se projevuje útočením s intencí uškodit nebo i zničit předmět útočení a je provázeno zlobou a útočením. Druhým typem agrese je agrese instrumentální, která není provázena ani vztekem ani nepřátelstvím, ale implicitní intencí hrozby. (Nakonečný 2009)

Vzteklá agrese je reakcí na frustraci a má u člověka vrozený základ, tedy pudový základ, zato instrumentální forma agrese je naučená. Existuje-li u člověka agresivní pud, znamená to, že je každý jedinec vybaven určitým pudovým potenciálem tohoto druhu a musí ho pravidelně odreagovávat, což se může dít nejrůznějšími způsoby, např.: různé druhy sportu a chování. S agresí je také spojen vandalismus (nejen brachiální chování), který je označován jako destruktivní čin, projevující se zejména, pokud nemůže být použita vzteklá agrese z důvodu užití trestu. (Nakonečný, 2009)

Odreagovanou agresi doprovází katarze neboli očištění, které má dvojí účinek, aktuálně snižuje agresivní potenciál, pokud je agrese úspěšná, to však může mít i opačný účinek, pokud je agrese úspěšná, pak může zvyšovat pohotovost k agresi vůči témuž objektu v budoucnosti. (Nakonečný, 2009)

Projevy agrese: napadnutí, fyzické násilí, útok, nepřímá agrese jako je výsměch a pomluvy, popudlivost, afektovanost, vztahovačnost spojená s nepřátelstvím, negativismus, nevole, nevraživost, verbální agrese a podezřívání. (Nakonečný, 2009)

Agrese může být jak vrozená, tak naučená, jde o podmínky a determinant, které mají vliv na osobnost člověka a mění se pod vlivem zkušeností za následujících podmínek: druhu a četnosti agresivního způsobu chování, podle emocionální kvality agrese, podle situací v nichž se projevuje a podle své instrumentální podoby. Jde o to, jestli se jedná o brachiální násilí či hrozbu. (Nakonečný, 2009)

Chování respondentů nese všechny charakteristiky typické pro jedince, kteří v sobě mají mnoho agrese a potřebují ji nějakým způsobem ventilovat a eliminovat. K tomu jim slouží střety se zneprátenými skupinami fotbalových chuligánů. Většina z nich se k fotbalovému chuligánství dostala díky starším členům rodiny nebo přátelům, se kterými se stýkali v barech, hospodách a výchovných institucích, a to jim dalo možnost svou agresi ventilovat, s tím, že dokáží rozlišit mezi fans scénou, společenským a osobním životem. Ke vzteklé agresi se nechají strhnout jen z důvodu sounáležitosti s hool's skupinou, do které patří. Jsou mezi nimi i tací, kteří vzteklou agresi projevují i v osobním a společenském životě a nedokáží tento pud asimilovat. Často se tato agrese projevuje jako násilné chování vůči jedincům a skupinám jiného politického či sociálního chování a členům rodiny, kteří nesouhlasí s vyznáním a chováním respondenta. Co se týče vzdělání, jsou respondenti, jak nižšího vzdělání, tak vyššího vzdělání, podle toho se také projevuje jejich chování a agrese s tím spojená. Dalším determinantem jejich chování je pocit sounáležitosti se skupinou, většina z nich pochází z afunkčních rodin, kde selhala výchova a projevy sounáležitosti s rodinou, nikoliv z hlediska chybějících hmotných statků a finančních prostředků. Tři respondenti pocházejí z bohatých rodin podnikatelů, takže nikdy neměli existenční problémy. Ve většině případů jde o ego respondentů, které se projevuje v jednotlivých sociálních interakcích, mají potřebu se seberealizovat, ve většině případů se to týká právě užití násilí proti jiné skupině. Status a prestiž, kterou získávají uvnitř malé skupiny přátel patřící mezi chuligány, tak i z velké skupiny tvořící hool's fotbalového klubu Slavia Praha. Uvnitř skupiny respondentů je možné zaznamenat i labilní sebecítění, které se projevuje napětím a výbuchy instrumentální agrese z důvodu strachu o svou prestiž a status, pokud se střet nevyvede podle představ respondentů nebo pokud jeden jedinec svými úspěchy předčil druhého. Neúspěšný jedinec tedy svou osobní identitu zaměňuje za sociální identitu příslušnou k této skupině, tím si zvyšuje své sebehodnocení. Setkala jsem se také s pocitem autenticity – hodnověrnosti, kterou zpochybňují v reflexi

vlastního jednání uvnitř skupiny, jako by vycházelo od někoho jiného (to se týká vzdělanějších respondentů, kteří vidí smysl života i v jiných sociálních aspektech jako je vzdělání, kariéra, vlastní rodina, společenský status aj.).

7.3 PROJEVY HROMADNÉHO CHOVÁNÍ

Při střetech a ultra produkcích často dochází k projevům hromadného chování, které je specifickým typem chování sociálního.

„Specifičnost hromadného chování spočívá v tom, že je vyvoláno působením neobvyklých životních okolností na soubor jedinců, kteří se ocitli v podmínkách hromadné psychické zátěže, takže dochází k jejich homogenizaci na základě výrazně působících determinantů a k rozvoji spontánních schémat interakčního chování.“

(Mikšík, 2005:6)

Hromadné chování je tedy vyostřující vztah mezi člověkem a prostředím, které ho obklopuje, vzájemně na sebe působí a tím vzniká psychická zátěž.

Aby vzniklo hromadné chování, je třeba existence problémových osob s nežádoucím projevem chování. V takovéto vyhocené situaci dochází k psychickému selhání jedinců a je nezbytné vytvořit systém norem příkazů a zákazů. (Mikšík, 2005)

„Pro vznik hromadného chování je potřeba davu. Dav je iracionální, nejjednodušší, racionálně těžko uchopitelná homogenizace sociálního chování lidí na nejjednodušších principech výbuchů primárních emocí a impulsů.“ (Mikšík, 2005:41)

Dav dělíme na masová hnutí – prosazování zájmů na základě třídních zájmů a vyhocení konfliktu a na hromadně afektivně impulsivní chování – vzniká v důsledku působení extrémních situačních proměnných (panika, výtržnosti, agresivní reakce aj.). (Mikšík, 1980)

Dav má omezující vliv na jedince vyvolaný strachem z osamocení a pozitivní pocit „hustoty“, pocitu někam patřit. (Nakonečný, 2009)

Nakonečný na rozdíl od Mikšíka rozlišuje mezi hromadným chováním a kolektivním chováním, kdy hromadným chováním má na mysli: *„Hromadné chování má odlišný význam, neznamená v relativně malém prostoru se vytvořivší*

masu lidí, shluk, dav tvořený sročenými jedinci, kteří se sešli (diváctvo, posluchačstvo), nýbrž ve větším prostoru, zahrnujícím třeba i rozsáhlé území, rozptýlená individua reagující na nějakou událost.“ (Nakonečný, 2009:433)

„Kolektivní chování je způsob chování velkého počtu osob, skupin nebo mas, spontánně prováděný a podléhající vzájemnému infekčnímu procesu, jako jsou výtržnosti při fotbalových utkáních nebo panika, obvykle nemá organizovanou a inscenovanou formu.“ (Nakonečný, 2009:430)

Dovolím si tvrdit, že chování a jednání fotbalových chuligánů je alespoň z části organizované z důvodu dostavení se na fotbalové utkání, domluvy střetu s druhou skupinou, domluvy ultra produkce a dalších aktivit spojených s českou chuligánskou scénou. Tyto aktivity musí být předem domluvené a organizované, aby mohly být realizovány.

„Motivační impulsy davových akcí jsou interindividuálně velmi odlišné, ale společným vnějším znakem je agrese.“ (Nakonečný, 2009:431)

V davu se člověk stává anonymním, uvolňují se zábrany pro agresi všeho druhu. Davy se mohou v afektogenních situacích změnit i v organizované skupiny. (Nakonečný, 2009)

7.4 SLAVIA HOOLIGANS

Mnou zkoumanou lokalitou je Česká republika a zvláště pak hlavní město Praha, kde sídlí fotbalový klub SK Slavia Praha. Klub, za který se bije mnou zkoumaná skupina českých chuligánů, doprovází ho po celé České republice a domlouvá střety s jinými chuligány celé české fotbalové scény. Vymezení této skupiny chuligánů je velmi složité, protože se zde již vystřídalo mnoho členů, každá fotbalová sezóna byla a je jiná – záleželo a stále záleží na výsledcích jednotlivých zápasů a postupech v tabulce Gambrinus ligy. Aby se dal vytvořit ucelený obraz o této skupině, je třeba zachytit její fungování na fans scéně od jejího počátku až po současnost a zachytit jednotlivé střety a koalice s ostatními chuligánskými skupinami tak, jak je vnímají samotní fans, vysvětlit co je to střet neboli třetí poločas, jak funguje komunikace mezi členy a skupinami chuligánů, jaký mají členové Ultras názor na domluvené a organizované střety, jejich zkušenosti a zásluhy. Sběr dat pro tuto práci jsem realizovala ve skupině šesti členů fans fotbalového klubu SK Slavia Praha – Ultras

Slavia, ve věku 17 - 21 let. K subkultuře Hooligans se dostali pomocí starších přátel a členů nebo za pomoci svých bratrů a rodinných příbuzných. Co se týče politické ideologie, jsou členové Ultras Hooligans apoliticky zaměřeni s pár jedinci, kteří vyznávají pravicový extremismus – neonacismus. Nejvyšší nevraživost Ultras Slavie je proti Rafanům fotbalového klubu Sparta Praha.

Josef, 21 let: *„Důvodů vzniku subkultury Hooligans je hned několik, fotbal je kolektivní sport, tím pádem i bitky s tím spojené jsou kolektivní sport, nenávisť vůči jiným fotbalovým klubům a členům jiných táborů, dále je to adrenalin vyvolaný bitkou a násilím, najdou se i tací, kteří klub milují celým svým srdcem a bojují za něj.“*

Dominik, 21 let: *„já třeba Slávii nefandím, co se týče fotbalu, jsem typický Spartaňan, ale nepustili by mě mezi sebe.“*

Jan, 17 let: *„V táborech existují i rádoby hool's, kteří tam chodí jen na parádu před ostatníma.“*

Ondřej, 18 let: *„Ti pak, schytávají kritiku od všech pravých hool's, kteří se nebojí násilí a nakládačky.“*

Lukáš, 21 let: *„Nesnášíme je, dělají nám ostudu.“*

Dominik, 21 let: *„Mám násilí rád, mám několik tetování s tímto podtextem. Když jsem opilej, je mi jedno koho zmlátím, nenechávám si to jen do bitek s jinýma táboryma.“*

Petr, 20 let: *„Dominik je z naší skupiny asi jedinej, co používá násilí i na lidi mimo fans scénu, my ostatní si jen vyřizujeme účty s jinými tábory, ale není to jen na domluvený bitce, to je fakt.“*

8. TŘETÍ POLOČAS NEBOLI STŘET

Střet je ústředním jevem fotbalového chuligánství, jehož nejvyšším cílem je násilná interakce mezi hool's skupinami na fotbalové a fans scéně, je to jediný prvek, který je všem hool's společný a od kterého se odvíjí všechny ostatní aspekty a znaky subkultury Hooligans. Nejdůležitějším prvkem střetu je ideál, schéma ideálního

chuligánského zážitku jako nejvyššího cíle chuligána a komunikativnost s tím spojená, vlastnost střetu, bez které by střety nemohly být realizovány.

8.1 KOMUNIKACE FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ

Do komunikace spadá komunikace chuligánů o zážitcích, uskutečněných střetech a úsilí domluvit si se soupeřem a koaličními partnery střet předem, upřesňovat strategie vedoucí k realizaci střetu v případě nežádoucích podmínek, přítomnosti Policie ČR apod. Komunikace dále slouží k vyjádření toho, s čím jsou chuligáni nespokojeni nebo spokojeni, co by rádi na fans scéně vylepšili nebo vznášení požadavků vůči ostatním členům uvnitř subkultury, případně jaká ponaučení adresují subjektům mimo chuligánskou scénu -Policii ČR, masmédiím, fotbalovým fanouškům a fotbalovým funkcionářům. Při studiu fans scény a komunikace mezi chuligány na hooligans.cz bylo možno vyzorovat několik typů chuligánské kritiky, která formuje celou fans scénu tedy i střety, které by bez tohoto typu komunikace nemohly být realizovány. Každá subkultura musí mít svá pravidla, kterými se přijímají noví členové, utvářejí koalice, mír, nepsaná pravidla o nesoupeření atd.

Chuligáni k domlouvání střetů používají jednorázové sim karty z důvodu před Policií ČR.

Dalším aspektem kritiky může být kritika subjektů vně chuligánské scény, jako jsou Policie ČR, fotbaloví fanoušci, fotbaloví funkcionáři a úroveň fotbalové scény, tedy fotbalových hráčů. (hooligans.cz)

Objekty kritiky fotbalových chuligánů jsou tedy chuligáni samotní – sebekritika, což znamená, že objekty kritiky může být sám člen, členové vlastní chuligánské skupiny, a v případě, že převažuje kolektivní identita fotbalových hools nad skupinovou příslušností, může být kritika vznášena i proti jiným hools skupinám a skupinám chuligánů v zahraničí. (Rexter02/2007)

Oblasti, jichž se dotýká sebekritika chuligánů – potřeba rozlišit mezi realitou a ideou fotbalového chuligána, o které jsem se již zmínila, viz výše. Jsou to úsilí a nasazení vlastních členů i ostatních členů hool's skupin. *„V této kategorii je předmětem zejména úsilí realizovat střet se soupeřem z řad chuligánů, nasazení v případném střetu, ale také počet jedinců na výjezdech nebo na „akcích“, tedy*

početní zastoupení ve střetech. Kritika se vztahuje i k nenásilné paralele střetu – k ultra produkci a její kvalitě, nápaditosti nebo k úsilí předvést alespoň nějakou ultra produkci. Hodnotí se tedy i atmosféra na stadionu během zápasu.“(Rexter 02/2007: ročník 5, číslo 2, únor 2007, str. 6)

Další oblastí kritiky je nerespektování pravidel při střetu. Jako je např.: užívání zbraní ve střetech, nedodržování domluvených podob střetu – početně vyrovnané skupiny stojící proti sobě, nedokopávání na zemi, nedodržování pravidel pro interakci se skupinami v ně hool's scény, nejčastěji s Policií ČR – jako jsou udávání, kooperace s policií. (hooligans.cz)

Realita a domluva střetů je ve skutečnosti jiná, než je popisována na těchto webových stránkách, i díky návštěvnosti osob, které nemají s českými chuligány nic společného a díky krytí před Policií ČR. Ve většině případů nedochází k respektování pravidel, na kterých se dvě soupeřící skupiny domluvily, i když kritika a připomínky na serverech Hooligans.cz a Ultras.cz proti tomuto nesportovnímu chování jsou dost aktuální, často se střet nekoná bez používání zbraní, jedná se o dlažební kostky, železné tyče, ale i bodné zbraně a v některých případech i střelné zbraně.

Josef, 21 let: „*Jednou jsme šli zase jednou na bitku, nebudu říkat, proti komu jsme se postavili, nás bylo asi 10 a jich bylo okolo třiceti, věděli jsme, že dostaneme nakládačku, ale nechtěli jsme se vzdát bez boje, jde o prestiž Ultras, vzal jsem dlažební kostku, kterou jsem našel na zemi a hodil jsem ji po jednom týpkovi, kostka ho trefila do hlavy, on byl hned v bezvědomí a z hlavy mu tekla krev. Po bitce, kterou jsme jasně projeli, mu zavolali sanitku. Byl to fakt zážitek. Dlažební kostky a další nástroje, který sebereš na zemi, jsou dost používanými zbraněmi“*

Dále komunikace s fotbalovými funkcionáři klubů, za jejichž fanoušky se chuligáni považují. Během let dochází ke zlepšení komunikace na této úrovni, jak uvádějí samotní chuligáni (hooligans.cz)

Dalo by se tedy říci, že chuligánská subkultura neboli fans scéna je komunikační kultura, která vydává magazín Football factory, který zachycuje celou českou fans scénu, dále existuje nesčetné množství webových stránek s chuligánskou tematikou, které vytvořili samotní chuligáni, fóra, kde mohou členové fans scény

zveřejňovat své námitky proti vedení jednotlivých fans skupin, apelovat na dodržování pravidel při domluvených střetech, nápady, vedoucí ke zlepšení kvality české chuligánské scény. Kvalita fans scény je pro české hool's velice důležitá, jde o její vnímání a vymezení se vůči ostatním subjektům vně skupiny, jako jsou např. média a novináři, proto je velice důležité, aby docházelo ke kvalitním střetům s kvalitními soupeři, aby fans scéna a zážitky chuligánů byly hodnoceny pozitivně ostatními členy subkultury, z důvodu vzájemné závislosti členů subkultury jako celku.

8.2 ULTRA PRODUKCE

Kvalita chuligánských aktivit je také závislá na ultra produkci, kterou chuligáni sami nazývají jako "blbinky a stupidity", jde o jakousi strkanici, předeheru před hlavním střetem mezi chuligány, pořádkovou službou a policií. (Rexter 02/2007)

Součástí ultra produkce jsou i výtržnosti, které chuligáni nepovažují za ideál, přesto bývají tyto aktivity spouštěcím mechanismem pro násilí, zejména proto, že vyvolávají reakci Policie ČR a pořádkovou službou. „*Ultra produkce je tedy soubor nenásilných (respektive ne programově násilných) aktivit radikálních českých fotbalových fanoušků spjatých úzce s fotbalovým utkáním.*“ (Rexter 02/2007, ročník 5, číslo 2, měsíc 7, strana 9)

Ultra produkce je tedy nenásilnou paralelou střetu, bez které se spousta chuligánských skupin na fans scéně neobejde. Absenci ultra produkce někteří členové považují za „nevdařený den“ a střet je jen slabou náplastí nahrazující ultra produkci a naopak. V dnešní době se ultra produkce dostává do popředí vůči střetům, chuligáni se na sebe snaží strhnout pozornost všech jednotlivců na stadionu, diváků a fanoušků celé české fotbalové scény – vlivem trendu. Vytvářejí fotky, rubriky, ankety, popisují střety a ultra produkci celé fans scény z vlastního pohledu a vnímání reality a chuligánského ideálu.

Třetí poločas je jakási strategická hra, sport ve sportu vedoucí k ideálu typického chuligánského dne jako komplexního prožitku člena subkultury (subkulturu Hooligans sami chuligáni popisují jako fans scénu). (Rexter 02/2007).

Ultra produkce a hool's, násilné střety jsou dvěma typy aktivit, které fotbaloví chuligáni od sebe systematicky oddělují, jsou stavěny vedle sebe jako dvě části

celku, přesněji řečeno, pokud jde o srovnání kvality. Neúspěch v jedné oblasti bývá považován za důsledek, že je kladen důraz na druhý typ prezentace. (Rexter 02/2007)

Ultra produkce je řazena do několika kategorií, jednou z nich je ultra produkce jako substitute, nedostatečné aktivity v jiných oblastech, je šancí se nějak prezentovat nebo projevit, pokud nedochází k realizaci násilných střetů, chuligánům přináší uspokojení, druhou kategorií je vyjádření loajality klubu a třetí kategorií jsou strategické důvody, které jsou vnímány jako šance získat na svou stranu chuligánů nové příznivce nebo záměrně splynout s davem a nepoutat na sebe nežádoucí pozornost. (Football factory 1/2004)

Jinými slovy, ultra produkce je předehra, po které následuje samotný střet neboli třetí poločas. Spousta chuligánů se bez ultra produkce neobejde. Jde o popěvky, různé vulgarismy, verbální násilí, které je třeba pro vyburcování soupeřící chuligánské skupiny již na fotbalovém stadionu nebo na cestě na zápas. Dále do ultra produkce jsou zařaditelné i urážky těžkooděnců, kteří jednotlivé skupiny chuligánů na fotbalové zápasy doprovázejí.

8.3 INTERAKCE MEZI CHULIGÁSKÝMI SKUPINAMI

Násilný střet můžeme dále rozdělit na interakce mezi jednotlivci a skupinami, na interakci přátelskou a interakci nepřátelskou. Interakce přátelská mezi spřátelenými skupinami chuligánů jsou družba a koalice. Koalice utvářejí spřátelené partnerské vztahy mezi skupinami chuligánů a umožňují účastnit se společně střetů a fotbalových zápasů jednoho fotbalového klubu společně, proti zneprátené skupině chuligánů. Dalším typem interakce je nepřátelství mezi jednotlivými skupinami chuligánů ať už dle regionu (např. Praha, jednotlivé fotbalové kluby se mezi sebou nenávidí a další tvoří koalice, Slavia Praha s Bohemians Praha a Praha proti Spartě Praha)

„Dominantním typem interakce mezi zneprátenými nebo soupeřícími chuligány je násilný střet, respektive jeho konkrétní podoby, ať už jde o střet domluvený nebo spontánní, svázaný přijatými pravidly nebo bez pravidel, uskutečněný na stadionu nebo mimo něj, v den fotbalového utkání nebo bez vztahu k fotbalu.“ (Rexter 02/2007, ročník 5, číslo 2, měsíc 7, str. 10)

Dalším aspektem střetu je symbolické násilí, které se projevuje verbální a nonverbální komunikací. Různé formy nadávek a slovních potyček doprovázených různými nonverbálními gesty. Největším pokořením soupeře bývá získání vlajky soupeře a dalších motivů, které se poté spálí. Chuligáni dokáží oddělit okamžik boje od doby před ním a po něm.

„Z hlediska střetu bývá vstřícné a komunikativní jednání jedinou možností, jak realizovat střet, proto je kooperace mezi soupeřícími stranami s cílem uskutečnit střet v subkultuře běžným jevem.“ (Rexter 02/2007, ročník 5, číslo 2, měsíc 7, str. 11)

Toto však neplatí v případě rivality mezi Slavií Praha a Sparta Praha, kdy nevráživost mezi skupinami a samotnými členy přerostla i do běžného života ve smyslu napadání se navzájem v centru města, na zastávkách MHD, barech, nočních klubech a dalších. Velice často se stává, že jsou napadány i přítelkyně členů a to zejména členy Rafanů – chuligánské skupiny fotbalového klubu Sparty Praha, členové Rafanů jsou vyznavači Neonacismu a Adolfa Hitlera, je to jedna skupina z mála, kde ideologie je na vyšší úrovni než chuligánství samotné.

Komunikace mezi soupeřícím skupinami chuligánů je základem a předpokladem pro fungování subkultury a pro realizaci střetů mezi nimi vůbec. Domluvené střety se všemi pravidly a jednáním chuligánů během střetu můžeme označit jako projevy úcty a sportovního chování. Pokud se všechny formy komunikace (verbální, nonverbální, ultra produkce) a pravidla střetů dodrží, dá se říci, že pro chuligána je toto „sportovní“ chování považováno za ideál neboli ideální den.

8.4 IDEÁLNÍ PODOBA STŘETU

Dominantním trendem chuligánů v České republice je tedy předběžná domluva o pravidlech střetu. Pravidla střetu nejsou vázána jen na předchozí domluvě před realizací střetu, ale některá pravidla se mají striktně dodržovat celou subkulturou i při realizaci spontánního střetu např.: nedokopávání a nedobíjení soupeře na zemi, používání bodných a střelných zbraní nebo používání zbraní vůbec. Zbraně jsou považovány za záležitost minulosti a díky současným trendům v subkultuře nežádoucí. Zbraně totiž slouží v dané subkultuře jako výmluva poražených a snižuje zásluhy vítězů, které jsou poté reflektovány v chuligánských magazínech, webových stránkách a fórech a snižují kvalitu střetu a chuligánské skupiny, která

zbraně použila, jde o prestiž jednotlivých skupin, ale i jednotlivců napříč celou subkulturou. I když jsou zbraně subkulturou při střetech odmítány přesto, dochází k potyčkám se zbraní v ruce a to proti subjektům stojícím mimo subkulturou, jako jsou Policie ČR a pořádková služba na fotbalovém stadionu. Nedokopávání a nedobíjení soupeře je dalším pravidlem, které by se mělo napříč subkulturou dodržovat, pokud dojde k porušení pravidla, jedná se o lynč – označení nevyrovnaného střetu, který se opět projeví na prestiži dané skupiny chuligánů. Dalším pravidlem jsou tzv. „férovky“, které mají zajistit stejný počet lidí na obou stranách.

Modelem ideální interakce je tedy střet mezi chuligány v ideálním případě, který má podobu násilné hry nebo utkání omezeného pravidly, a který se odehrává ve vymezeném čase a prostoru. (Rexter 02/2007)

„Vzhledem k tomu, jaká podoba střetu je v subkultuře preferována, se domníváme, že útoky vůči lidem nezajímavým na činnosti chuligánů nejsou v žádném případě považovány za součást ideálního jednání chuligána, pokud budeme za příslušníka subkultury považovat jedince, který svou identitu pociťuje primárně jako chuligánskou, nikoli odvozenou od inklinace k určité nejčastěji extrémní politické doktríně.“ (Rexter 02/2007, ročník 5, číslo 2, měsíc 7, str. 13)

Pokud dojde k útokům na nezajímavé jedince, je to důsledek frustrace z neuskutečněního střetu nebo neschopnost postavit se soupeři neboli posbírat se a utvořit akce schopnou skupinu. Toto chování je považováno chuligány za antiideál férového boje.

Josef, 21 let: *„Ideální střet je ten střet, kdy se nás sejde pořádná banda proti bandě a pustíme se do sebe hlava nehlava. A ještě lepší je, když Ultras vyhraje.“*

Petr, 20 let: *„Jistě, pravidla boje se domlouvají, ale o nedokopávání nebo nepoužívání zbraní nemůže být řeč. Je spousta táborů, kteří zbraně odsuzují a pravidla dodržují, ale těch je málo.“*

Josef, 21 let: *„Nejhorší jsou na tohle Rafani, ti používají teleskopy, nože, jsou schopni lidi kopat dál i na zemi, je jim jedno, jak moc soupeři ublíží. Při bitce se Spartou není výjimkou, že se musí volat záchranná služba.“*

Dominik, 21 let: „*To se taky jednou stalo, že jsme měli domluvenou bitku s Rafany v jedný odlehlý továrně, kdy jeden Spartaňan kopl do hlavy právě Josefa, knock outoval ho, a pak ho dokopával na zemi, já jsem sebral jednomu Spartaňanovi teleskop a toho Spartaňana jsem domlátil.*“

Josef, 21 let: „*Dominik má pravdu, probral jsem se a vidím, jak ho Dominik bije dál a dál, myslím, že mi možná i zachránil život, nevím, kdy by ten Spartaňan přestal.*“

8.5 STŘETY SLAVIA HOOLIGANS S JINÝMI CHUIGÁNSKÝMI SKUPINAMI
Nyní se zaměřím na reálné střety, které zachytili samotní chuligáni od počátku éry této subkultury v České republice až po současnost. Je to ucelený obraz o fans scéně, střetech v praxi. Utváření družeb, soupeření a nenávisti mezi jednotlivými skupinami fans.

Josef, 21 let: „*Střety se většinou domlouvají pár dní dopředu, probíhají někde na odlehlém místě, poli nebo starých továrnách a odlehlých staveních.*“

Dominik, 21 let: „*Samozřejmě kvůli utajení před policií a zbytečným čumilům.*“

Lukáš, 20 let: „*Máme za sebou spousty bitek, největší se udály asi vždycky se Spartou, nebo s ruskými fotbalovými týmy, to jsme dostali opravdu nakládačku.*“

Ondřej, 18 let: „*Jo, to je fakt, bylo to s táborem fotbalového klubu CSKA Moskva, bitky, který se odehrávají s tábory tady v České republice, jsou slabým odvarem, proti tomu co se dělo tam.*“

Josef, 21 let: „*Rusáci jsou fakt drsný chlapi, to co používají za zbraně, jak se chovají při střetu, polovina z našich z bitky utekla. Opravdu se to nedá srovnávat.*“

Dominik, 21 let: „*Dohody o smír máme s ruským fotbalovým klubem, a to s Lokomotiv Moskva a i s některými členy CSKA Moskva. Jednou jsme se s Lokomotiv Moskva postavili proti Spartě, samozřejmě jsme vyhráli.*“

První zmínky o fans SK Slavia Praha začínají sezónou 1990/91, v tuto dobu tvořili tvrdé jádro Slavia Hooligans, kteří jsou dnes nazýváni jako starší, tehdy jim bylo okolo dvaceti let. V tuto dobu existovalo nepřátelství mezi Prahou a zbytkem republiky. V Praze existovala koalice mezi zástupci Slavie Praha a Bohemians

Praha, aby zaútočili proti hostujícím fans. Při výjezdech mimo Prahu nebylo výjimkou, že v Hradci Králové, Brně nebo Chebu na pražskou koalici fans čekali fans Baníku Ostrava. V této době zažili slávističtí fans nejzajímavější střety, kdy v Chebu bojovali s policií a v Olomouci zůstali dva slávističtí fans po bitce s domácími v nemocnici. V následující fotbalové sezóně 1991/92 do řad Slávistů začali přibývat mladí fans s věkovým průměrem 15 - 16 let. Slavia své zápasy hrála na Bohemians. V podzimní části sezóny určitě nejvíce zaujal zápas fans na Slovanu, kam jelo skoro 1000 Slávistů. Během zápasu se několikrát střetli s ochrankou a s domácími fans, kteří dělobuchem z jejich řad zranili pomezního rozhodčího, a ten musel být ošetřen. Z domácích podzimních zápasů byl nejzajímavější pro slávistické chuligány ten, kdy Slavia hostila olomouckou Sigmou. Po zápase několik desítek domácích fans zaútočilo na autobus hostů, což odneslo několik oken a jedna žena v autobusu. V jarní části, v druhém domácím utkání Slavia hostila Spartu a domácí fans prorazili plot za branou, celý zápas házeli na hrací plochu dělobuchy a po gólu musel spartánský brankář Petr Kouba opustit branku, aby se neudusil. V sezóně 1992/93 se Slavia stěhuje na Strahov a poprvé zasahuje do Evropského poháru, ale jen v prvním kole. Na podzim této sezóny, nejvíce zaujal výjezd na Inter Bratislava, kam vycestovalo asi 25 fans. V sezóně 1993/94 se fans Slavia ukázali víc než dobře. Jejich tzv. tvrdé jádro se celkem stabilizovalo. Svou sílu a potenciál ukázali již v létě na Interpoháru, kdy se pustili do střetu s fans VfB Leipzig, německými hool's, při kterém fans Slavia Praha vítězí. První kolo Gambrinus ligy se hrálo v Plzni a sektor Slavia okupuje na 250 fans, z toho tak 90 akčních. SK Slavia Praha v tomto zápase dala dva góly, které padly v nastavení a oba se slavily na hrací ploše. Jarní sezóna podle slávistických chuligánů začíná zajímavě zápasem v Českých Budějovicích, kdy se uzavírá družba s domácími fans poté, co se nejdříve bijí mezi sebou a potom se spojí proti Policii ČR. Na domácím zápase s Baníkem Ostrava se Slávistům dokonce podaří vyhnat ostravské fans ze sektoru tak, že prchnou na hrací plochu. V Chebu na fotbalovém utkání zažijí Slávisté za celou dobu své existence prohru s domácími chuligány, kdy Slávistů je jen třicet a v sektoru domácích je okolo dvě stě lidí a jeden policista, který se s domácími dobře zná. Během úvodu druhého poločasu se slavisté postupně vytrácejí, někteří jsou však odhaleni a dostávají, jeden z nich má nožem rozřízlou ruku. V bulváru Blesk byla pak zveřejněna zpráva o tom, jak byl jeden ze Slávistů s těžkým zraněním

hospitalizován a operován. Tu samou sezónu přichází pomsta slávistických hool's v podobě fans z Českých Budějovic (družba mezi Slavií a Českými Budějovicemi), kdy fans České Budějovice vyhráli nad chebskými fans na celé čáře. Dalším zajímavým zápasem jarní části sezóny je zápas Slavie Praha s Hradcem Králové, kdy jednoznačně vítězí Slavia, poté, co Hradečtí fans ukradnou Slávistům jednu z vlajek a 150 jedinců tvořící fans Slávie pohnou směrem k domácímu kotli a do patnácti vteřin ho obsadí. Domácí pak musí chránit policie. V sezóně 1994/95, Slávisté svůj vzestup potvrzují. Na podzim pokračují v tažení proti Chebu, např. v Benešově a na Žižkově, kde hraje Cheb. Poté následoval jeden z nejlepších výjezdů, co se akčnosti týče. Slavia hrála v Chebu a vyjelo asi 70 - 80 opravdu akčních lidí, prahnoucích po odvetě. Ta se podařila před zápasem, kdy Policie ČR snad úmyslně dala prostor k napadení domácí hospody. Pár jich bylo prohnáno po městě, pár zbito a na stadionu jim bylo strhnuto pár vlajek. Velmi slušný výjezd byl i výjezd do Benešova, kde bylo na 100 akčních fans Slavia, ti se prali s policií a někteří z fans se dostali před soud za napadení veřejného činitele. Následující sezóna 1995/96, byla jednou z nejlepších, co se fotbalu týče, začala v Olomouci, kde bylo asi 40 slávistických hool's a oproti sezónám minulým vypadali i domácí slušně, snad proto, že mezi nimi byli vidět fans s tričky Baník Ostrava. Za stavu 2:0 pro domácí se strhla u sektoru hostů potyčka, kde vzduchem létalo kamení a dokonce i lavičky. Po zápase se ještě snaží pražští fans před policií v blízkém parku o útok na domácí, ale zbytečně. Nepovedl se výjezd do Opavy. Snad proto, že se všichni soustředili na první pořádný výjezd poháru UEFA a to do Grazu. Cestovalo několik stovek Slavistů, z čehož bylo asi sto akčních. Do Freiburgu cestovalo díky ignoraci vedení jen pár jednotlivců, a tak byl vyšší zájem o domácí zápas. Jelikož fans Freiburgu nepatří mezi hool's, čekalo se jen na prezentaci domácích. Ti použili několik dýmovnic a na závěr zlikvidovali oplocení v severním sektoru. V Luganu (více hokejovém než fotbalovém městě) bylo 600 Slavistů, z toho stovka primitivů. Podzim končil v Lens, kam přijelo asi 300 fans. Do jarní části se vstoupilo s vědomím, že o fans stránku se musí starat již ta mladší generace, v té době ve věku 19-20 let. V této sezóně prožívali své znovu vzkříšení i olomoučtí, a tak byl první jarní fotbalový zápas se Sigmou velmi očekáván. Do Prahy dorazilo asi 100 fans Sigmey a došlo i k několika střetům v ulicích. Zápas se nakonec hrál díky počasí až o deset dní později. Na tomto zápase měla premiéru vlajka „Slavia Hooligans“.

Domácí zápasy začínaly být v režii Policie ČR, a tak se chuligánské střety začaly formovat mimo fotbalový stadion. Posledním zápasem byl zápas se Slovan Liberec, kde bylo na tisíce Slávistů, kteří zlikvidovali reklamy před stadionem, zničili jeden rozhlas a jeden autobus, dostali se do kotle domácích a ukradli dvě vlajky Slovanu. Následující sezóna měla pokračovat v úspěších sezóny předchozí, jak na stadionu, tak ve střetech. Jenomže začalo předkolo Ligy Mistrů a v utkání s Curychem Slávia dostala 5:0, a to byla rána, jak pro tuto sezónu, tak pro sezóny následující. V odvetě s Curychem slávističtí chuligáni zahalili Eden – stadion, do dýmu, ale nadšení lidí a fanoušků znatelně opadlo. Přichází další porážka na zápase Gambrinus ligy v Teplicích, kdy se zdá, že věrnost klubu už nemá takové kořeny. Vše měl vynahradit výjezd do Plzně, na který se nachystala opravdu slušná skupina, jenomže přichází druhá, pro mnohé rozhodující rána. Sraz Slávistů byl na hlavním nádraží v Teplicích, to však vytušili i Chachaři (fans Baníku Ostrava) a všem Slávistům, přichystají nemilé uvítání. Střet a moment překvapení se Chacharům povedl, v jejich ruce zůstal více než slušný počet šál, několik Slávistů mělo i modřiny a nebyli schopni útok oplácet. Ten den se spousta lidí stáhlo z „chuligánského“ života. Na zápase v Karviné byl jen jeden fanoušek. Následující sezónu tzn. hool's scénu přebírají jedinci z mladé části. V té době je všem jedincům okolo 20ti let. Do Prahy přijela Opava a jejich dvacet pět členná skupina měla velké problémy po zápase na nádraží, kde na fans z Opavy čekali slávističtí hool's, kteří Opavu prohnali a potloukli. Po derby v Edenu se v ulicích událo pár střetů, ale slavistické „chuligánské“ hledání vedení a sebeurčení pokračovalo. Světlou podzimní výjimkou byl výjezd do Českých Budějovic, kde se sešlo asi 200 fans, z čehož bylo asi 50 akčních. Bohužel, tento zápas byl možná začátkem konce dobrých vztahů (družby) s Českými Budějovicemi. Nejdříve Slávisté napadli Policii ČR a ochranku fotbalového stadionu, aby pak svou zlost po prohraném zápase přenesli na majetek domácích fans. Posledním podzimním zápasem byl duel s Baníkem Ostrava, v kterém Slávisté získali, skoro celou vlajku Chacharů „Chuligáni“. Nešlo vyloženě o hrdinský čin, ale o dobrou shodu náhod a snažením několika jedinců, kteří se nechtěli smířit s upadající hool's scénou na Slávii. Jaro začíná v Opavě, kam jede jen 8 Slávistů, přesto se na stadionu pouští do bitky s přesilou místních fans, kterou ukončuje Policie ČR. V sezóně 1998/99 se staré tvrdé jádro pokusilo oživit staré časy, aby se znovu mohlo mluvit o Slavia Hooligans, jako o nepřijemném soupeři.

Sezóna Slavistům nepřála, většinu zápasů prohrála, hlavně se spartánskými hool's, kterým se podařilo rozehnat mladší skupinu slávistických fans. V tomto roce to vypadalo, že Slavia Hooligans zmizí ze scény fans. (hooligans.cz)

Avšak rokem 2000 začíná nová éra hool's, kteří střet neboli třetí poločas strukturovali do jiných podmínek a sociálního chování.

Střety novodobých hool's jsou zaznamenávány na webu slaviaultras.cz, uvádějí jen fakta bez zbytečných popisů střetů, uvádějí výsledky, družby, jaké skupiny se proti sobě postavily a kde. V roce 2001 se střetly hool's skupiny Slavia Praha a Sigma Olomouc na zápase na Strahově, bojovalo 40 členů slávistických proti 30 hool's ze Sigmy, jasné vítězství slávistických, škoda na majetku byla okolo 250 000 Kč, byla zničena hospoda a napadena policejní hlídka. Dalším zápasem v tomto roce byl zápas proti Hradci Králové, který hrál doma, na zápas přijelo 15 Slávistů, kteří zaútočili na kotel Hradce, tento střet rozehnán Policií ČR. Střety v roce 2002 byly s Baníkem Ostrava, kdy se proti sobě postavilo 30 hool's z Baníku a 25 hool's ze Slávie, v tomto střetu jasná prohra slávistických. Dalšími střety byly střety se Sigmou Olomouc, 40 členů proti 32, výhra slávistických, dále Slavia a Sparta do jednadvaceti let, zúčastnilo se 23 jedinců proti 22 jedincům, tento střet skončil remízou, byl rozehnán Policií ČR. Posledním zápasem, který stojí za zmínku, je Slavia a Sparta Praha, který byl předem domluven a uskutečnil se na Andělu, kam mělo dorazit 18 členů slávistických a 18 členů hool's Sparty, dorazilo 25 členů Sparty, střet skončil remízou. Rok 2003 byl pro slávistické fans velmi plodný, uskutečnilo se 10 střetů, které skončily vítězstvím Slavistů, jediný zápas byl přerušen Policií ČR. Ve střetech se utkali slávističtí fans s fans z Teplic, Spartou Praha, Slovanem Liberec, Viktorií Plzeň, Jabloncem, Viktorií Žižkov a Příbramí, kdy stojí za zmínku jen zápasy se Spartou Praha, kde nastoupilo 92 spartánských proti 35 členům slávistických, skončilo remízou. Dále pak se Slovanem Liberec, kdy byl střet rozehnán policií a s Viktorií Plzeň, kdy hool's ze Slávie získali vlajku Red blue Wolves. Rok 2004 nebyl pro Slavia Hooligans výjimkou, střetů, kterých se zúčastnili, bylo sedm, kdy jeden opět se Slovanem Liberec skončil remízou a byl rozehnán Policií ČR. Ppoté se uskutečnil další naplánovaný střet se Spartou Praha, kdy opět nastoupila přesila Spartánů, 125 členů proti 75 členům, který se uskutečnil na Karlíně v Praze, jasná prohra Slávie. V roce 2005 se střídá prohra s výhrou,

počty jedinců, kteří se střetů zúčastnili, byli téměř vyrovnané, prohru si hool's ze Slávie odnesli ze zápasu s Baníkem Ostrava, Mostem, Sigmou Olomouc. Vítězství získali ve střetech s hool's Náchod, Chomutov, kde se podařilo Slávistům rozeznat kotel Chomutova, Anderlecht Brusel, kde byla napadena hospoda, vítězství pro Slavii a poslední vítězství bylo s CSKA Sofia, kde slávističtí získali vlajku CSKA. V roce 2006 proběhlo 10 střetů, z nichž byly tři rozeznány Policií ČR, tedy remízy a byly to střety se Sigmou Olomouc-2x a Plzní, dále jedna prohra s Baníkem Ostrava, kdy se postavilo 45 členů Baníku proti Slavii Praha a výhry s Mostem, kdy byla získána vlajka Litoměřice Squad, dále pak střet dvou koalic: Slavia Praha a Bohemians Praha (65 členů) proti Jablonci, Liberci, Mostu, Ústí, Děčínu a Litoměřicím (osmdesát členů), Teplicím, Kladnu, Tescomě Zlín a Hradci Králové, kde je zmínka o partyzánce = přepadávání jiných fans skupin před výjezdem i po něm, krádež vlajek a jiných motivů reprezentující zneřádanou skupinu fans, v centru města, kdy byl Hradec Králové ozbrojen, přesto výhra hool's Slávie. Rok 2007 připravil Slavistickým hool's několik proher v podobě hool's ze Slovácka v Uherském Hradišti, kde byli Slavisté (9 členů) napadeni Brnem s 35 členy, s Ajaxem Amsterdam, kdy proti sobě nastoupilo 40 členů Ajaxu a 25 členů hool's Slávie a s Brnem, kde se utkalo 11 členů hool's z Brna a 7 členů Slávie. Tři střety byly přerušeny Policií ČR a to byly dva střety s Baníkem Ostrava a jeden střet se Spartou Praha, opět převaha Sparty Praha, co se zúčastněných členů týče. Výhry byly tři, s Brnem, s Viktorií Plzeň a Sigmou Olomouc v Kolíně, kde byl slávistickým hool's atakován vlak olomouckých. V roce 2008 se slávistickým hool's na fans scéně velice dařilo, z patnácti střetů, byly jen tři prohry a to se členy hool's z Baníku Ostrava a prohry koalice Slavia Praha a Gornik Walbrzych proti koalici Sparta Praha a GKS Katowice v Ostravě, kde nastoupilo 85 členů Sparty a GKS proti 46 členům Slávie a Gorniku, dále prohra koalice Slavia Praha, Gornik Walbrzych, Pardubice proti Hamburger SV, Braunschweig, Dynamo Dresden a Lipsko v Praze, kde nastoupilo 42 členů proti 55 členům. Zaznamenané výhry jsou s Českými Budějovicemi, Tescomou Zlín, Mladou Boleslaví, Viktorií Žižkov, Slovanem Liberec, Bohemians Praha a další zápas s Libercem, proti kterému nastoupila koalice Slavia Praha, Pardubice a Gornik Walbrzych – 62 členů proti 70ti členům, MŠK Žilino. Rok 2009 byl pro hool's Slávie úspěšný, minimum střetů, jen jedna prohra se Spartou Praha na neutrální půdě, stav členů byl vyrovnaný,

jedna remíza s Jabloncem, střet byl rozeznán Policií ČR a výhry s fans Zlína, Kladna, Boleslavi a Brna. V roce 2010 došlo k jedenácti střetům, z toho došlo ke čtyřem prohrám z toho dvakrát s hool's Sparta Praha při příležitosti hokejového derby, přesila Slávistů a poté koalici Slavie a GornikWalbrzych proti již zmíněné Spartě, opět přesila hool's Slávie, Viktorií Žižkov a CSKA Moskvou, kde Moskvě přišli na pomoc ještě hool's z Gallant steeds a Zarya, a sedmi výhrám s hool's z Teplic, Jablonce, Mladé Boleslavi, Sigmy Olomouce, Hradce Králové, kdy Hradec Králové atakuje sektor Slávie a poté je rozeznán po fotbalovém stadionu, přesila členů Slávie a hool's Baníku Ostrava. V roce 2011 došlo opět k jedenácti střetům jako v roce předchozím, z toho jsou tři prohry slávistických hool's a jedenáct výher s hool's Viktoria Plzeň, dvakrát s hool's Sigma Olomouc v Zábřehu na Moravě a poté na semifinále poháru v Praze se Slovan Vandsdorf, Bohemians Praha, FK Teplice, Jablonec a Hradec Králové. S Baníkem Ostrava, Zbrojovkou Brno a Opavou utřžila Slávie prohry, díky přesile soupeřů. Jediným neutrálním zápasem byl zápas se Zbrojovkou Brno, kde se proti sobě postavilo 25 členů na každé straně. (Ultras.cz)

V loňském roce jsou zaznamenány jen dva střety a to s Baníkem Ostrava a Dněprem Dněpropetrovsk, stavy počtu členů byly vyrovnané, Slavia oba zápasy prohrála. Střety v roce 2012 se již nekonají jako Ultras Hooligans, tato skupina chuligánů se pomalu, ale jistě rozpadá pod tlakem jiných hooligans skupin a nenávisti ke členům Ultras Hooligans.

Dominik, 21 let: *„Většina zakládajících členů už jsou čtyřicetiletý chlapi, kteří chtějí mít svůj klid a nepletou se do věcí mladých členů, kteří přebrali vedení, pár se jich ještě drží v sedle, ale většina skončila i ze strachu okolních fans.“*

Josef, 21 let: *„Už to není, co to bývalo, násilí z fans scény se pomalu posouvá do běžného života chuligánů, já pomalu nemůžu vytáhnout paty a jít si někde normálně užít a zakalit, protože vždycky narazím na některýho ze Sparty a ten se chce hned bít, většinou není ušetřena ani moje přítelkyně slovních urážek a dalšího násilí. Nechodí nikam moc sama. Praha není moc velký a anonymní město.“*

Ondřej, 18 let: „*Jdu s kamarády do klubu, tam potkáme jinou skupinu fans a strhne se bitka, často končí zásahem policie, kterou zavolá obsluha lokálu nebo klubu, už se mi stalo několikrát, že jsem strávil noc na záchytce.*“

Názvy klubů nechtějí respondenti uvádět, kvůli anonymitě.

Josef, 21 let: „*Má pravdu, ale je to poslední dobou jediná možnost, jak vyprovokovat bitku, aniž by za to byl nějaký větší postih, maximálně výhrůžka nebo pokuta. Všem nám chybí ten adrenalin.*“

Dalším důvodem rozpadu Ultras Hooligans jsou Policie ČR, kriminální oddělení.

Jan, 17 let: „*Policajti nám šlapou na paty, mezi náma je spousta tajnech, kteří se snaží zmapovat naši komunikaci, zjistit další domluvenou bitku a zabránit jí. Spousta mých kámošů má už podmínky nebo jsou zavřený, někteří neměli tolik štěstí.*“

Josef, 21 let: „*Má pravdu, policajti jsou všude, já osobně podmínku mám, proto se snažím držet stranou, ale neubráníte se tomu. Jak jsem říkal, členové jiných pražských fotbalových klubů, mají na mě zálsk, takže se bitkám na ulici ve městě nevyhnu a často se dostanu do křížku s policií.*“

Lukáš, 20 let: „*Jo, kontrolují nám i facebooky, mají napíchnutý naše telefony. Když domlouváme bitku, je to většinou přes telefon a jednorázovou simku. Zkontaktují se naši vůdci- nejstarší člen, co přejal vedení po zakladatelích, a pak se ta simka vyhodí.*“

Petr, 20 let: „*Je mezi námi pár lidí, kteří policii donášejí, několikrát se stalo, že jsem byl předvolán k výslechu z důvodu nahlášení domluvené bitky policii nějakými špicly.*“

Dominik, 21 let: „*Celou fans scénou se pohybuje několik tajných z kriminálky, nejlepší na tom, ale je, že většinu z nich známe, když se něco děje, vždy je vidíme pozorovat z povzdálí vzniklou situaci.*“

Ondřej, 18 let: „*Někteří se násilím nechali strhnout a chodí na střety s námi, cítí se být více hooligan než policajt.*“

Ultras Slavia má několik zbývajících členů, kteří se snaží oživit fans scénu a zašlou slávu tábora Ultras, ale největším problémem, je utajení před Policií ČR.

Josef, 21 let: „*Je nás málo, spousta z nás má podmínku a další se stáhli ze scény, protože mají strach, jiní chuligáni nám vyhrožují...*“

9. POLICEJNÍ OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ NA STADIONECH

„Policie ČR v současnosti uplatňuje nový přístup k řešení problému při hromadných akcích, kam patří i divácké násilí. Nový přístup se opírá o zásadu „low profile policing“ jejíž podstatou je neprovokující monitoring. To znamená vystupování policie v takovém počtu a v takové výstroji, aby její přítomnost neprovokovala k negativním emocím a nedeklarovala očekávání střetu. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě z hlediska zásahu. Na principy low profile policing navazuje tzv. strategie 3D, která značí dialog, deeskalaci a důrazný zákrok.“ (Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, 2010:13)

V souvislosti s novými principy Policie ČR došlo ke vzniku tzv. antikonfliktních týmů - AKT. Tento koncept byl převzat z Německa a jde o princip vzniku složky Policie ČR, která komunikuje s účastníky veřejných akcí. Náplní práce AKT je zamezit konfliktní rizikové situaci tím, že zahájí dialog s účastníkem veřejné akce za účelem zjištění důvodů rizikového jednání osob, tomuto jednání zamezit aniž by bylo použito pořádkové jednotky nebo alespoň získat čas pro přesun sil. K AKT patří i tzv. „spotteři“, kteří se snaží společně s antikonfliktními týmy o snížení napětí proaktivním přístupem. Pokud nic z toho nepomáhá, nastupují těžkooděnci. Členové AKT jsou vybíráni z řad policie a musejí projít vstupními kurzy a školením. Další náplní AKT jsou doprovody fotbalových chuligánů na fotbalové stadiony v dopravních prostředcích a udržovat situaci pod kontrolou. AKT podléhají veliteli bezpečnostního opatření, mají zastoupení ve štábu a jsou přítomny výcviku pořádkových jednotek (SPJ). (Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, 2010)

Spotteři, nejdůležitější článek Policie ČR v opatřeních proti fotbalovému násilí. Jsou to policisté z řad kriminální policie, kteří jsou specialisty na divácké násilí. Mezi fanoušky se pohybují v civilu a jejich základní činností je monitoring chování rizikových fanoušků a doprovázení na fotbalové zápasy. Jejich činnost má preventivní charakter, protože díky osobní znalosti fanoušků mohou určité postupy s fanoušky předem konzultovat a dokáží odhadnout situaci a chování fanoušků. Z hlediska spolupráce s dalšími složkami platí, že se jejich činnost vzájemně doplňuje a spotteři informují o situaci samotné, nejen při akci samotné, ale i při přípravě celého bezpečnostního opatření. (Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, 2010)

Stále častěji hraje významnou roli spolupráce na mezinárodní úrovni z důvodu globální sportovní scény, tím pádem je důležitá role spotterů i na globální úrovni, kdy spotteři doprovázejí české fotbalové chuligány do zahraničí na fotbalová utkání z důvodů mezinárodních družeb skupin chuligánů a zahraniční spotteři jsou posíláni sem se zahraničními skupinami chuligánů. Tato spolupráce je zastřešována ÚSKPV, který zaštiťuje činnost a fungování NFIP. (Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky, 2010)

NFIP je přímé kontaktní ústřední místo pro výměnu důležitých informací a pro usnadnění mezinárodní spolupráce policie v souvislosti s fotbalovými zápasy mezinárodního rozměru. (Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, 2010)

Tento koncept byl možný aplikovat při fotbalovém násilí v roce 2010, kdy tato složka kriminální policie nebyla tolik známa a spotterům se dařilo zapadnout mezi fotbalové chuligány, nikoliv však jako vyjednaváči, jak píše Ministerstvo vnitra ČR, ale jako utajení policisté, kteří měli za úkol zjistit identitu jednotlivých chuligánů a sledovat jejich chování, nejen na fans scéně. V dnešní době realizace tohoto konceptu není úspěšná, z důvodu prohlédnutí koncepce chuligány a identity utajených policistů z řad kriminální policie. Chuligáni už dopředu vědí, kde na ně budou čekat policisté, jen podle známých tváří kriminalistů, proto se střety domlouvají mimo čas zápasu a s použitím jednorázové sim karty. Chuligáni si informace již nepředávají pomocí sociálních sítí ani svých osobních tel. čísel, z důvodu sledování Policií ČR.

ZÁVĚR

Tato práce vznikla na základě zájmu o fenomén, který vznikl v 60. letech 20. století ve Velké Británii a rozšířil se po celé Evropě a poté i Jižní Americe. Tímto sociálním jevem se zabývá mnoho sociologů, sociálních antropologů, sociálních psychologů, ale i sociálních pedagogů a psychologů. Na toto téma jsem přečetla mnoho publikací, a musím konstatovat, že se většina autorů snaží fotbalové chuligány popsat jako ucelenou subkulturu s typickými znaky chování, politickou ideologií, oblečením a dalšími aspekty, které by měli tvořit subkulturu Hooligans. Popisují cíle chuligánů, znaky chování při fotbalových zápasech, snaží se zmapovat, z jakých společenských a rodinných poměrů členové Hooligans pocházejí. Hledají příčiny v aspektech sociálních vlivů, který jedince provázel od dětství až po období adolescence, kdy začíná přejímat vzorce chování od okolí, jako takového, začíná si plně uvědomovat sounáležitost s určitou skupinou lidí, politickou ideologií, sociální třídou, plně si uvědomuje svůj sociální status a podle toho si vybírá svůj směr. Tyto vlivy by se daly použít, při volbě politické ideologie a subkultury s ní spojené, nikoliv však při studiu subkultury Hooligans. Jediným znakem všech členů tvořící tuto subkulturu, je právě násilí a komunikace, která je důležitá pro uskutečnění střetu neboli třetího poločasu. Výzkumná otázka zní: Kdo jsou tedy fotbaloví chuligáni, jakou mají motivaci být hooligan, v jakých souvislostech vnímají násilí, které je základní součástí jejich subkultury, jak interpretují své chování a aktivity na politické a fotbalové scéně. Cílem práce je zodpovědět tuto otázku a mnohé další, které by zdůvodnily vznik subkultury fotbalových chuligánů, aniž bych se jednotlivé členy snažila zařadit do sociální třídy a politického vyznání. Mezi fotbalovými chuligány jsem se pohybovala jeden rok, nejen na fotbalové scéně, ale i v soukromí a za tu dobu jsem poznala jejich chování a jednání ve společnosti i na fans scéně a nedá se říci, že by se všichni jedinci chovali podle tabulek, které by měly vystihovat a popisovat tuto subkulturu. Jednotlivé tábory, fungují na vnitřních nepsaných pravidlech dané skupiny, nikoliv napříč celou subkulturou. Násilí, které je typickým znakem, každý člen vnímá také jinak, záleží na politickém vyznání, stupni vzdělání, sociálním cítění, sociální třídě a sociálním statutu. Každý jedinec je ve skupině vnímán jinak, podle toho, jak jsou úspěšní jako chuligáni, nikoliv podle toho, jak jsou úspěšní v osobním nebo karierním životě. Svou osobní úspěšnost a

prestíž vnímají jedinci jako individuální, zdaleka ne, jako kolektivní. Někdo násilí vnímá jen jako hru nebo sport a adrenalin, který mu tato subkultura umožňuje, někteří jsou spříznění s fotbalovým klubem celým srdcem a bijí se za prestiž klubu, jiní zase násilí vyhledávají kdekoliv, nejen v rámci subkultury. Ať je to tak nebo tak, subkultura Hooligans vznikla za předpokladu použití násilí a dobrovolnictví se účastnit střetů, které členům a jedincům dopřávají adrenalin s tím spojený. Je to vlastně jen adrenalinový sport s nepsanými pravidly a komunikací členů a jednotlivých táborů. Řada chuligánů se snaží publikovat, většinou však přes internet a webové stránky, kde se snaží vysvětlit a ospravedlnit své chování. Vysvětlit důvody tohoto chování a vzniku fotbalových chuligánů se všemi nepsanými pravidly a kritikou nerespektování těchto pravidel. Co se týče politické ideologie, není možné fotbalové chuligány zařadit jako jednodušou skupinu, jedná se, jak o pravicové, tak i levicové extremisty, a o apoliticky zaměřené jedince, tudíž politická idea není společným znakem subkultury Hooligans. Specifické oblečení, také nehraje žádnou výraznou roli, při začlenění jako člena do dané subkultury, jediné co mají společné, je oblečení, pro rozeznání členů táborů stojících proti sobě při realizaci střetu, aby se od sebe odlišili a nedošlo k násilí páchanému na vlastním členovi, z důvodu zaměření násilí proti druhé skupině, dále pak, to jsou šály a vlajky se znaky a symboly daného tábora, které se často používají jako trofeje při vyhraném zápasu. Cíle výzkumu a zodpovězení výzkumné otázky, které jsem si stanovila, před vstupem do terénu a před psaním této práce nebylo vůbec jednoduché, co osobnost, to originál, i co se týče smýšlení o subkultuře Hooligans. Tato práce je jen pokus o odpověď nebo jako možná odpověď na otázku, kdo jsou fotbaloví chuligáni, jak vnímají násilí, jaké je jejich chování v ně a uvnitř subkultury a jak se vymezují vůči majoritní společnosti a dalším subkulturám v celé České republice. Jejich vymezení vůči jiným subkulturám je složité, pokud se nejedná např. o typického neonacistu s viditelnými znaky, kterého na ulici rozeznáte pouhým okem (vyholená hlava, tetování, typické oblečení skinheadů, atd.), ale už nedokážete posoudit, zda se jedná o fotbalového chuligána či nikoliv. Typické viditelné znaky a odlišnosti u fotbalových chuligánů neexistují, pouhým okem je nerozeznáte. Může se jednat o studenta gymnázia, pracovníka v sociálních službách a pedagogice nebo manuálního dělníka, který kope základy městské komunikace nebo infrastruktury. Názory chuligánů, jsou také velmi rozdílné,

dokonce i na násilí, které je prostoupeno celou subkulturou, jak už jsem v práci zmínila. Podle názoru Policie ČR a majoritní společnosti, se jedná o deviantní a kriminální chování, které by mělo být sankčně postihováno bez rozdílu. Avšak dalším problémem, proč na fotbalové chuligány takto pohlížíme, je z důvodu vandalizmu, které některé skupiny považují za ultra produkci a vrhají špatné světlo na celou subkulturu. Střety se z fotbalových stadionů přesunuly mimo města, na odlehlá místa, aby nedocházelo ke konfrontaci členů chuligánů a majoritní společnosti při fotbalových zápasech. Poznatkem však je, že chování, které bylo zaznamenáno médii a společností v počátcích fans scény v České republice se promítá nadále do chování chuligánů dnešní doby, nikoliv však chováním samotných chuligánů, ale interpretací tohoto sociálního problému médii majoritní společnosti a předsudků spojených s tímto problémem. Jediné co mohu říci, je, že subkultura Hooligans je neuchopitelný fenomén, s mnoha rozporuplnými tendencemi, o kterém můžete vědět mnoho informací, ale nikdy nedokážete určit společné znaky chování, jednání a ideje napříč subkulturou, které by vystihovaly fotbalové chuligány jako jednolitou skupinu se stejně smýšlejícími členy – každý je individu.

Seznam použité literatury

BEYER, D. *Fotbalové násilí: Subkultura Hooligans*. Brno: MU, 2002.

ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 8090261418.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, 2009. 224s. ISBN 978-80- 247-2781-3.

JANDOUREK J., *Úvod do sociologie*. Praha: Portál, s. r. o., 2003, s. 92-108 ISBN 80-7178-749-3.

KING, A. *The postmodernity od football hooliganism*. British Journal of Sociology, No 4, London School of Economics, 1997.

KING, J. *Anglie hraje venku*. Praha: BB/art s. r. o. 2006. 260 s. ISBN 80-7341-742-1.

KING, Martin. *Hoolifan: Třicet let násilí*. 1. vyd. Nové Sedlo u Lokt : Plachý, 2005. 175 s. ISBN 80-903556-1-7

LÍNEK, J. J. *Subkulturní Životní styl v rámci sociální souvislosti*. Ethum 15/1997, str. 10 – 11.

MAREŠ, M., *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principál, 2003. ISBN 80-86598-45-4

MAREŠ, M. *Trendy od Temže*. Reflex 23/2001, str. 36 – 41.

MAREŠ, M., Smolík, Suchánek, *Fotbaloví chuligáni. Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-903333-0-3

MIKŠÍK, O., *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: Karolinum, 2005, 269 s. ISBN 80-246-0930-4

NAKONEČNÝ, M., *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7

NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Praha: Policejní akademie, 2007. 63 s. ISBN 978-80-7251-249-2.

Rada Evropy: *Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních. Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních*. Praha: MV ČR, 2005.

SEKOT, A. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 410 s. ISBN 802104201X.

SLEPIČKA, P., *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033-012-0

SMOLÍK, Josef. *Fotbalové Chuligánství*. 1. vyd. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý - vydavatelství a nakladatelství, 2008. 280 s. ISBN 978-80-903556-3-7.

Periodika

Redakce magazínu, Football Faktory č. 36/2005, Ostrava: COOC s.r.o., 2005

Redakce magazínu, Rexter č.2/2007, Centrum pro bezpečnostní a strategická studia, o. s. , 2007

Internetové odkazy

MINISTERSTVO VNITRA ČR, odbor bezpečnostní politiky: *Zpráva o situaci diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření* [online], 2010. Dostupné z WWW: http://www.google.cz/#hl=cs&gs_rn=7&gs_ri=psy-ab&cp=38&gs_id=4w&xhr=t&q=stanovisko+policie+%C4%8Dr+proti+div%C3%A1ck%C3%A9mu+n%C3%A1sil%C3%AD&es_nrs=true&pf=p&biw=1619&bih=763&client=psy-ab&oq=stanovisko+policie+%C4%8Dr+proti+div%C3%A1ck%C3%A9mu+n%C3%A1sil%C3%AD&gs_l=&pbx=1&bav=on.2,or.r_qf.&bvm=bv.44011176,d.Yms&fp=fb42e28fc07a4330

<http://www.supporters.cz/clanek/historie-a-soucasnost-fotbalovych-hooligans/3847.html>

<http://www.hooligans.cz/books/2478-historie-fans-sk-slavia-praha-do-konceptisicileti>

<http://www.slaviaultras.cz/>

<http://www.jkg.hooligans.cz>

http://www.mvcr.cz/extremis/2002/zprav_02.doc

<http://www.fairplay.org>

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Propaganda Ultras Slavia a Slavia Hooligans

Příloha č. 2: Skupiny fans a hooligans SK Slavia Praha

Příloha č. 3: Okem slávistického chuligána

Příloha č. 4: Novinové útržky zaznamenávající Třetí poločas

Příloha č. 1 : Propaganda Ultras Slavia a Slavia Hooligans

Příloha č. 2: Skupiny fans a hooligans SK Slavia Praha

Příloha č. 3: Okem slávistického chuligána

Příloha č. 4: Novinové útržky zaznamenávající třetí poločas

